

*Το φαινόμενο της βίας
στη σύγχρονη ελληνική
κοινωνία*

1^ο Γενικό Λύκειο Θέρμης

Σχ. Έτος 2012-13

Τμήμα Α5

Θεματικές ενότητες

- 1. Ενδοσχολικός εκφοβισμός και βίασελ. 3*
- 2. Βία στον Αθλητισμό..... σελ. 14*
- 3. Διαδικτυακή βία..... σελ. 28*
- 4. Βία και ρατσισμός..... σελ. 42*
- 5. Κρατική βία..... σελ. 58*

Υπεύθυνος καθηγητής

**Χίος Αναστάσιος
Κοινωνιολόγος**

Ενδοσχολικός εκφοβισμός και βία

Ερευνώντας ένα κεντρικό σχολικό πρόβλημα...

- Τι είναι ; Τι με ωθεί στην βία;
- Γιατί υπάρχει;
- Να το αναφέρω ;
- Γιατί γίνομαι θύμα; Το αντιλαμβάνομαι;
- Ποια θα είναι τα αποτελέσματα; Τί να κάνω;
- Πώς να το αντιμετωπίσω;

Συντακτική ομάδα

Σουτζόγλου Βίκυ
 Στεργιόπουλος Γιώργος
 Τζιλής Αντώνης
 Τραγιάννης Θανάσης
 Τσουρέκα Μελίνα

Περιεχόμενα

Τι είναι η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός

Αιτίες

Η φυσιογνωμία του θύτη

Λόγοι θυματοποίησης των παιδιών

Επιπτώσεις της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού

Τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού

Η έρευνα

Τι είναι η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός

Η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός μεταξύ των μαθητών έχει αρχίσει να γίνεται αντικείμενο προσοχής, συζήτησης και μελέτης και στην Ελλάδα. Θεωρείται πλέον κοινωνικό πρόβλημα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που διεξάγονται σε σχολεία της χώρας μας.

Οι όροι που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το φαινόμενο είναι: «ενδοσχολική βία», «εκφοβισμός» και «θυματοποίηση». Ορίζουν μια **κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, εντός και εκτός σχολείου.**

Δυστυχώς, σε πολλές περιπτώσεις τα περιστατικά βίας και εκφοβισμού στα σχολεία δεν αντιμετωπίζονται κατάλληλα. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας αποσιωπούνται διότι θεωρείται ότι εκθέτουν και στιγματίζουν τους θύτες, τα θύματα και το κύρος του σχολείου. Γενικά, παρατηρείται έλλειμμα ενημέρωσης, περιορισμένη ευαισθητοποίηση και σχετική άγνοια για τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος, καθώς οι γονείς μιλούν ελάχιστα για το πρόβλημα με τα παιδιά τους, οι μαθητές-θύματα συχνά αντιδρούν με απόσυρση και αποφεύγουν να ζητήσουν βοήθεια από τους ενήλικες και τέλος οι εκπαιδευτικοί συζητούν ελάχιστα στην τάξη τις συμπεριφορές βίας και εκφοβισμού.

Αιτίες

Το φαινόμενο της επιθετικότητας και του εκφοβισμού στο σχολείο έχει αυξηθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ενώ παράλληλα οι παράγοντες που συμβάλλουν στην διαμόρφωση τέτοιου είδους συμπεριφορές αλλά και στην εκδήλωση περιστατικών βίας κυρίως από την πλευρά των μαθητών είναι πολλοί.

Τα ΜΜΕ και τα πρότυπα τα οποία προβάλλονται μέσα από αυτά παίζουν πολλές φορές καταλυτικό ρόλο στην αύξηση σκηνών βίας στα σχολεία αλλά και έξω από αυτά. Το περιβάλλον της οικογένειας μέσα στην οποία μεγαλώνουν τα παιδιά και τα χαρακτηριστικά αυτών είναι δυνατόν να διαμορφώσουν επιθετικές συμπεριφορές (πρότυπα επιθετικής συμπεριφοράς, «ανασφαλής δεσμός του παιδιού με τους γονείς», ακατάλληλοι μέθοδοι ανατροφής των παιδιών κ.α.). Επιπλέον τα ατομικά χαρακτηριστικά των παιδιών που ασκούν βία είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες (τραυματικές εμπειρίες, ιδιοσυγκρασία, χαμηλή αυτοεκτίμηση κ.α.). Ακόμη το σχολικό περιβάλλον επηρεάζει πολλές φορές αρνητικά στην συμπεριφορά των παιδιών καθώς το σχολείο ως «μικρογραφία της κοινωνίας καθρεφτίζει τα κρούσματα βίας και ανομίας» τα οποία εκδηλώνονται μέσα στην κοινωνία των ενηλίκων. Επιπλέον η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας μας εξοργίζει τους μαθητές με αποτέλεσμα να θέλουν να ξεσπάσουν το θυμό τους στο κοινωνικό

πλαίσιο στο οποίο έχουν πρόσβαση , το σχολείο. Αύξηση των κρουσμάτων βίας παρατηρείται τον τελευταίο καιρό και σε σχολεία όπου φοιτούν μαθητές πλούσιων οικογενειών καθώς το υψηλό κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο των γονέων σχετίζεται άμεσα με την επιθετική συμπεριφορά των παιδιών αυτών. Η έλλειψη προσοχής και αγάπης που νιώθουν σε πολλές περιπτώσεις οδηγούν τα παιδιά αυτά στην εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς προκειμένου να τραβήξουν την προσοχή των γονιών τους. Επίσης ένα μεγάλο μέρος της αύξησης περιστατικών βίας στο σχολείο οφείλεται στο ρατσισμό. Ο μεγάλος αριθμός μεταναστών στη χώρα μας αναπτύσσει τη διαφορετικότητα μέσα στα σχολεία, γεγονός που πολλοί μαθητές δεν δέχονται είτε επειδή επηρεάζονται από τους γονείς τους με τέτοιου είδους αντιλήψεις είτε επειδή αισθάνονται αδικημένοι με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν επιθετικές συμπεριφορές ιδίως απέναντι σε παιδιά μεταναστών. Οικονομικές ανισότητες, φτώχεια, καινούργιοι τρόποι ψυχαγωγίας των παιδιών, ζήλια, ανωριμότητα, ελλιπής καλλιέργεια, κοινωνικός αποκλεισμός, φυλετικές-πολιτισμικές διαφορές, διαφορετικότητα κ.α. είναι μερικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση περιστατικών επιθετικότητας στο σχολείο.

Η φυσιολογία του θύτη

Η βία προέρχεται από ένα παιδί ή ομάδα παιδιών που είναι σωματικά πιο δυνατά από το παιδί που είναι ο αποδέκτης της επιθετικότητας αυτής. Το παιδί που προσπαθεί να επιβάλει τη θέλησή του, είτε είναι σωματικά πιο δυνατό, είτε πιστεύει ότι έχει μεγαλύτερη ψυχική αντοχή από το παιδί που είναι αποδέκτης της βίας. Η δύναμη ενός παιδιού μπορεί επίσης να αντλείται και από τη δύναμη της ομάδας των παιδιών στην οποία ανήκει και που όλα μαζί προσπαθούν να παρενοχλούν άλλα παιδιά.

Στόχος του θύτη

Στόχος του παιδιού που προβαίνει σε πράξεις εκφοβισμού εναντίον κάποιου άλλου παιδιού είναι να κάνει το παιδί που τον υφίσταται να πονέσει είτε σωματικά είτε/και ψυχικά. Αν και όλοι οι άνθρωποι αισθανόμαστε κάποτε την ανάγκη να προκαλέσουμε πόνο σε κάποιον άλλο που ίσως μας θύμωσε, τα παιδιά που τους αρέσει να εκφοβίζουν άλλα παιδιά φαίνεται να αισθάνονται πιο έντονα αυτή την ανάγκη. Τα παιδιά αυτά ασκούν αυτής της μορφής τη βία εναντίον καλά επιλεγμένων στόχων, δηλαδή εκεί που θα επιτύχουν ευκολότερα και καλύτερα. Η προσπάθεια του παιδιού να ικανοποιήσει αυτή την ανάγκη του εξαρτάται από ορισμένους παράγοντες, όπως το κατά πόσο:

- Έχει εσωτερικά προβλήματα που το πιέζουν και αισθάνεται έντονα και επίμονα αυτή την ανάγκη.
- Έχει στο περιβάλλον του, στο σπίτι ή στο σχολείο αντίστοιχα, επιθετικά πρότυπα.
- Παροτρύνεται ή αποθαρρύνεται από τους ενήλικες του περιβάλλοντός του να συμπεριφέρεται με επιθετικό τρόπο.

- ο Έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί πρόβλημα σε ένα άλλο παιδί, χωρίς να υφίσταται το ίδιο ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες.

Βασικός στόχος του παιδιού που εκφοβίζει άλλα παιδιά είναι να υποτάξει το παιδί που θεωρεί πιο αδύναμο. Η επίτευξη αυτού του στόχου του προκαλεί ευχαρίστηση.

Λόγοι θυματοποίησης των παιδιών

Πάρα πολλοί μαθητές σε όλο τον κόσμο δέχονται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο. Το γεγονός, όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι έχουν κάνει κάτι λανθασμένο που να δικαιολογεί την εκδήλωση τέτοιου είδους συμπεριφορών εναντίον τους. Πολλές φορές στόχος γίνεται το "διαφορετικό", το οποίο μπορεί να αφορά σε οποιοδήποτε ανθρώπινο γνώρισμα, είτε εξωτερικό είτε εσωτερικό. Για παράδειγμα το χρώμα του δέρματος, η εθνικότητα, το φύλο, η σχολική επίδοση, η κοινωνική συστολή. Με την έννοια αυτή ο καθένας μπορεί να γίνει στόχος εκφοβιστικών και βίαιων συμπεριφορών σε κάποια φάση της ζωής του και συνεπώς το συγκεκριμένο φαινόμενο μας αφορά όλους.

Μορφές ενδοσχολικής βίας

Η ενδοσχολική βία μπορεί να πάρει διάφορες μορφές:

- απειλή τραυματισμού ή φυσικός τραυματισμός κάποιου. Εκδηλώνεται με χειρονομίες, σπρωξίματα, ξυλοδαρμούς.
- συστηματική χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων, φραστικών επιθέσεων, προσβολών και απειλών, ειρωνείας, χρήση παρατσουκλιών.
- εκβιασμοί για απόσπαση χρημάτων ή προσωπικών αντικειμένων.
- προσπάθεια για κοινωνική απομόνωση, για άσκηση επιρροής στην ομάδα των συνομηλίκων ώστε να αισθανθούν αντιπάθεια για κάποιο συγκεκριμένο συμμαθητή τους.
- αποστολή απειλητικού ή υβριστικού υλικού μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των υπηρεσιών MMS και SMS που παρέχουν τα κινητά τηλέφωνα και των διαδικτυακών τόπων κοινωνικής δικτύωσης, χρήση ή παραποίηση των προσωπικών δεδομένων κάποιου ατόμου.
- διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της καταγωγής, της κοινωνικής τάξης, της οικονομικής κατάστασης, της διαφορετικότητας.
- σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση με ανήθικες χειρονομίες, ανεπιθύμητο άγγιγμα, μέχρι και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις.

Επιπτώσεις της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού

A - Επιπτώσεις στα θύματα

Οι μαθητές/μαθήτριες που βιώνουν πιο άμεσα τις οδυνηρές συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού είναι αναμφίβολα τα θύματα. Στην περίπτωση του άμεσου εκφοβισμού υφίστανται κατά αρχάς σωματικό πόνο και τραύματα, ενώ σε όλες τις μορφές του αναμφίβολη είναι και η ψυχική οδύνη που βιώνουν που μπορεί να είναι τραυματική. Ανάλογα με την ένταση του εκφοβισμού που υφίστανται και αντιστρόφως ανάλογα με το ψυχικό τους σθένος, ο συναισθηματικός αντίκτυπος κυμαίνεται από μία απλή αίσθηση δυσφορίας τη στιγμή που διαδραματίζεται η εκφοβιστική συμπεριφορά μέχρι τη θλίψη όλη την διάρκεια της ημέρας που εντείνεται όταν ετοιμάζονται να πάνε στο σχολείο. Τα παιδιά που θυματοποιούνται συστηματικά υποφέρουν από υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης, άγχους και μοναξιάς σε σχέση με τα παιδιά που δεν θυματοποιούνται. Τα επίπεδα κατάθλιψης μάλιστα έχει βρεθεί ότι είναι υψηλότερα για τα κορίτσια θύματα από ότι για τα αγόρια θύματα. Σε πρακτικό επίπεδο τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού καταλήγουν απομονωμένα κι αυτό εμποδίζει την ανάπτυξη των κοινωνικών-γνωστικών δεξιοτήτων. Επιπλέον μαθαίνουν να μην εμπιστεύονται τους άλλους. Σε μερικά παιδιά μπορεί να εμφανιστεί πληθώρα ψυχοσωματικών συμπτωμάτων, όπως πονοκέφαλοι, στομαχόπονοι, εφιάλτες, νυχτερινή ενούρηση και κακή ποιότητα ύπνου γενικότερα ή ακόμα και κρίσεις πανικού.

Αξίζει να επισημανθεί πάντως ότι η σχέση μεταξύ θυματοποίησης και προβλημάτων υγείας είναι *αμφίδρομη*, καθώς όχι μόνο η θυματοποίηση μπορεί να επιφέρει συμπτώματα ασθένειας, αλλά και η προϋπάρχουσα χρόνια ασθένεια μπορεί να θέσει τους μαθητές/μαθήτριες στο στόχαστρο των θυτών. Με την πάροδο του χρόνου και καθώς η θυματοποίηση τους παρατείνεται χρονικά, μειώνονται ραγδαία η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμηση τους, καθώς νοιώθουν ανήμπορα να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους, ενώ μπορεί να εσωτερικεύσουν και τις προσβολές που δέχονται.

Η θυματοποίηση δημιουργεί δυσκολίες και στην προσαρμογή των παιδιών στο σχολείο, ως προς την τήρηση των σχολικών καθηκόντων. Επίσης έχει παρατηρηθεί μείωση της συγκέντρωσής τους και της επίδοσης τους στις σχολικές δοκιμασίες γενικότερα. Προκειμένου να αποφεύγουν την τόσο οδυνηρή εμπειρία της θυματοποίησης και πολύ περισσότερο όταν οι επιπτώσεις της είναι τόσο έντονες που η συνολική σχολική εμπειρία μετατρέπεται σε καθημερινό εφιάλτη, οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορεί να κάνουν σκασιαρχείο από το σχολείο ή ακόμη και να αναπτύξουν σχολική φοβία. Κάποιοι μπορεί να νοιώθουν ακόμα και φόβο να αφήσουν την ασφάλεια του σπιτιού τους, αίσθημα που αν γενικευτεί μπορεί να συμβάλει στην κατοπινή συμπτωματολογία αγοραφοβίας. Σύμφωνα με στοιχεία από έρευνες, το 8% των θυμάτων αναφέρει ότι η σχολική βία ή ο εκφοβισμός είχε επηρεάσει τις ζωές τους σε σημείο που αποπειράθηκαν να αυτοκτονήσουν ή να φύγουν από το σπίτι ή αρνήθηκαν να πάνε σχολείο. Το χειρότερο είναι ότι πολλές από τις συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού είναι μακροχρόνιες και διατηρούνται κατά την ενήλικη ζωή. Η έκθεση στην βία

σχετίζεται θετικά με τον κίνδυνο διάπραξης βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς.

B - Επιπτώσεις στους θύτες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες που αναμειγνύονται ενεργά και παρατεταμένα σε εκφοβιστικά επεισόδια, αν δεν αναγκαστούν να αλλάξουν τακτική μεγαλώνοντας, μπορεί να συνεχίσουν να μεταχειρίζονται εκφοβιστικές τακτικές στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, μετά την ενηλικίωση τους, βία και κατάχρηση εξουσίας/δύναμης. Επιπλέον, υψηλά είναι τα επίπεδα κατάθλιψης και άγχους και για τους θύτες. Για τους θύτες /θύματα μάλιστα τα επίπεδα αυτά είναι ακόμα πιο υψηλά και από των θυτών και θυμάτων, ενώ οι θύτες/θύματα συνιστούν επιπροσθέτως ομάδα υψηλού κινδύνου για αυτοκτονικό ιδεασμό. Τα παιδιά του σήμερα είναι οι γονείς του αύριο. Και τα συγκεκριμένα παιδιά ως γονείς πιθανότατα θα αναθρέψουν τους θύτες της επόμενης γενιάς, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο σχολικού εκφοβισμού. Ο σχολικός εκφοβισμός, όταν δεν ελέγχεται και δεν συναντά εμπόδια και κυρώσεις, προωθεί ένα κλίμα βίας και επιθετικότητας που ευνοεί την εγκληματικότητα. Για αυτό και ο θύτες, ως νεαροί ενήλικες, είναι πολύ πιο πιθανό να εμπλακούν/υποπέσουν σε μορφές αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς, όπως βανδαλισμούς και χρήση νόμιμων ή παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών.

Τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού

Στα πλαίσια της πρόληψης έχουν εφαρμοστεί κάποια προγράμματα κατά του εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών οφείλεται κυρίως στην υιοθέτηση της κοινωνικής προσέγγισης, μιας ολιστικής προσέγγισης, που στοχεύει στην αλλαγή του κλίματος του σχολείου, ώστε να μην αναπαράγει τη βία. Στα πλαίσια της ολιστικής προσέγγισης οι παρεμβάσεις αφορούν όλους: το σχολείο, την τάξη, τον εκπαιδευτικό, τους μαθητές, τους γονείς τους και ολόκληρη την τοπική κοινωνία. Κάποιες αποτελεσματικές πρακτικές, σε επίπεδο σχολείου και τάξης, για εφαρμογή μιας στρατηγικής ενάντια στη βία, είναι:

1 - σε επίπεδο σχολείου:

- διαμόρφωση καλού σχολικού κλίματος και επικοινωνίας, διαλόγου και εμπιστοσύνης ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές
- δημιουργία ξεκάθαρων κανόνων, που θα συνοψίζονται στο Σχολικό Κανονισμό. Ο Κανονισμός θα είναι προϊόν της συνεργασίας εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων. Μέσω του Σχολικού Κανονισμού θα προβλέπονται μεταξύ άλλων και οι βασικοί τρόποι διαχείρισης βίαιων συμπεριφορών στην καθημερινή σχολική ζωή.

- αξιοποίηση του θεσμού των μαθητικών συμβουλίων έτσι ώστε να επιτευχθεί η κατανόηση, η διαμόρφωση και η τήρηση των σχολικών κανόνων.
- δημιουργία σε κάθε σχολική μονάδα «ομάδας εκπαιδευτικών συμβούλων», που με κατάλληλη εκπαίδευση, ειδικές γνώσεις και δεξιότητες θα παρεμβαίνουν ύστερα από την εκδήλωση βίαιων ενεργειών, με σκοπό τη συμφιλίωση των μαθητών.
- δημιουργία «ομάδας μαθητών φιλίας» που αντιμετωπίζει περιστατικά ενδοσχολικής βίας.
- αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου.
- ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας.
- συμμετοχή υποστηρικτικών μηχανισμών (ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών κλπ), για την επίλυση σοβαρών ζητημάτων που σχετίζονται και με παράγοντες εξωτερικούς των σχολείων, όπως προσωπικά ή οικογενειακά προβλήματα.

2 - σε επίπεδο τάξης:

- συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό, τις μορφές και τις επιπτώσεις της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού.
- τρόποι και προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση από τους μαθητές: σύνταξη των κανόνων της τάξης ενάντια στη βία.
- παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε βία.
- διεξαγωγή προγραμμάτων και βιωματικών εργαστηρίων που στόχο θα έχουν τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων και των σχέσεων συνύπαρξης - συνεργασίας.
- παροχή ευκαιριών για θετική έκφραση της επιθετικότητας (π.χ. μέσω των αθλημάτων)

3 - Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς

A - *Εάν οι γονείς αντιληφθούν ότι το παιδί τους είναι θύμα εκφοβισμού και βίας από συμμαθητές του στο σχολείο, θα πρέπει να αποφύγουν παρορμητικές αντιδράσεις και να αντιμετωπίσουν όσο το δυνατόν πιο ψύχραιμα την κατάσταση:*

- Να συνεργαστούν στενά με το σχολείο για να πληροφορηθούν για την έκταση και τη σοβαρότητα του περιστατικού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του.
- Να παρέχουν στο παιδί τους υποστήριξη και ασφάλεια.
- Να του πουν ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν μόνο αν «σπάσει η σιωπή».
- Να του εξηγήσουν ότι το να μιλήσει στους ενήλικες για περιστατικά βίας και εκφοβισμού δεν αποτελεί «κάρφωμα».
- Να ακούσουν προσεκτικά τι έχει να πει το παιδί σας για τα συναισθήματά του και για τις ανάγκες του.

- Να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της κατάστασης αλλά και την υγεία του παιδιού τους.
- Αν το παιδί παραπονιέται για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι έχει σωματικούς πόνους, αν έχει δυσκολίες στον ύπνο ή αν αρνείται επίμονα να πάει στο σχολείο, να επισκεφτούν έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.

B - Εάν είναι γονείς παιδιού που ασκεί βία και εκφοβίζει συμμαθητές του στο σχολείο:

- Να συνεργαστούν με το σχολείο για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Να συνεργαστούν με τον Διευθυντή και τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του τμήματος του παιδιού τους για την εφαρμογή των κανόνων, των συνεπειών και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών.
- Να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της κατάστασης. Να παρατηρήσουν αν το παιδί τους εμπλέκεται συχνά σε καβγάδες ή εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά και με τα παιδιά της γειτονιάς ή και με τους ίδιους στο σπίτι. Να μιλήσουν γι' αυτά στο Διευθυντή και τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του τμήματος και να συνεργαστούν μαζί τους για να πάρουν βοήθεια.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν κάποιες άμεσες δράσεις σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης του προβλήματος του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο. Χρειάζεται όμως ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης, στο οποίο να συμμετέχει το σύνολο της σχολικής κοινότητας αλλά και οι ευρύτεροι κοινωνικοί φορείς, προκειμένου να υπάρξει αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

Η έρευνα

Το δείγμα

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 100 μαθητές και μαθήτριες, ηλικίας 15-17 χρονών από το 1^ο ΓΕΛ ΘΕΡΜΗΣ. Η εξέταση του δείγματος έγινε με κατάθεση ερωτηματολογίου ώστε να κρατηθεί η ανωνυμία. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2013.

Ο στόχος της έρευνας

Το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού αποτελεί μάστιγα των σύγχρονων σχολείων με χρόνιες επιπτώσεις που επηρεάζουν ακόμη και την ενήλικη ζωή των θυμάτων. Η παρακάτω έρευνα στόχο έχει να μελετήσει την έκταση καθώς και την ένταση του φαινομένου στο χώρο του δικού μας σχολείου αλλά ταυτόχρονα να εξετάσει την αντιμετώπιση από τους ίδιους τους μαθητές, αλλά και ποια είναι η πιο διαδεδομένη μορφή ενδοσχολικής βίας.

Το ερωτηματολόγιο – Τα αποτελέσματα της έρευνας

1. Έχετε πέσει ποτέ θύμα ενδοσχολικής βίας; ΝΑΙ: 39% ΟΧΙ: 60%

2. Τι έντασης ήταν το περιστατικό; Ήπιας: 29%
Μέτριας: 47%
Ισχυρής: 17%
Πολύ ισχυρής: 5%
3. Αναφέρατε το περιστατικό; ΝΑΙ: 41% ΟΧΙ: 24%
4. Έχετε ασκήσει ποτέ βία στο σχολείο; ΝΑΙ: 44% ΟΧΙ: 56%
5. Τι έντασης ήταν το περιστατικό; Ήπιας: 39%
Μέτριας: 29%
Ισχυρής: 10%
Πολύ ισχυρής: 13%
6. Έχει πέσει στην αντίληψη σας κάποιο περιστατικό βίας στο χώρο του σχολείου;
ΝΑΙ: 93% ΟΧΙ: 6%
7. Τί έντασης ήταν το περιστατικό; Ήπιας: 22%
Μέτριας: 38%
Ισχυρής: 29%
Πολύ ισχυρής: 9%
8. Αναφέρατε το περιστατικό; ΝΑΙ: 35% ΟΧΙ: 64%
9. Παρατηρείτε συχνά περιστατικά βίας στο χώρο του σχολείου; ΝΑΙ: 19% ΟΧΙ: 68%
10. Πόσο συχνά; 1-2 φορές την εβδομάδα: 13%
Περισσότερες από 2 φορές: 8%
Καθημερινά: 11%
Σπάνια: 64%
11. Ποια είναι η πιο συχνή μορφή ενδοσχολικής βίας; Σωματική: 12%
Ψυχολογική: 32%
Σεξουαλική: 5%
Λεκτική: 25%
Άλλη: 24%

Είναι αξιοσημείωτο ότι από τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, το 39% δηλώνει ότι έχει πέσει θύμα ενδοσχολικής βίας συστηματικά. Όπως γίνεται αντιληπτό το φαινόμενο του bullying είναι εμφανές και στο σχολείο μας. Οι μαθητές υποστηρίζουν πως τα περισσότερα κρούσματα είναι μέτριας έντασης, σε ποσοστό 47%, ενώ αντιθέτως είναι ελάχιστα τα περιστατικά βίας πολύ μεγάλης έντασης, σε ποσοστό 5%. Από τα άτομα που έχουν κακοποιηθεί το ποσοστό του 41% απαντά ότι έχει αναφέρει το περιστατικό σε κάποιον, ενώ ποσοστό 64% δηλώνει ότι απλώς παρευρισκόταν και παρακολουθούσε και ότι δεν το ανέφερε. Αυτό επηρεάζει άμεσα τους μαθητές καθώς η άγνοια αποτρέπει τη συστηματική πρόληψη και την κατάλληλη αντιμετώπιση με σοβαρές συνέπειες στην ψυχοσύνθεση των παιδιών. Άξιο λόγου είναι επίσης το γεγονός ότι το 44% των ερωτηθέντων έχει ασκήσει βία. Ενώ το 39% υποστηρίζει πως ήταν ήπιας και το 29% μέτριας έντασης. Εκ παραλλήλου πρέπει να σημειωθεί πως σχεδόν όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες, σε ποσοστό 93%, έχουν παρατηρήσει περιστατικό ενδοσχολικής βίας, κυρίως μέτριας έντασης, σε ποσοστό 38%, αλλά και ισχυρής, σε ποσοστό 29%. Στην ερώτηση για το αν παρατηρούνται συχνά περιστατικά βίας στο σχολείο μας οι μαθητές απαντούν όχι, σε ποσοστό 68% καθώς μάλιστα θεωρούν πως το φαινόμενο είναι σπάνιο. Ο εκφοβισμός εκδηλώνεται συνήθως με τις παρακάτω μορφές: με λεκτική, σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των μαθητών η πιο διαδεδομένη μορφή ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού στο σχολείο μας είναι η ψυχολογική 32%, δεύτερη έρχεται η λεκτική 25%, ενώ μειωμένη είναι η σωματική βία 12%. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την σεξουαλική βία, η οποία ανέρχεται σε ποσοστό 5%. Βέβαια, το ποσοστό δεν είναι καθόλου αμελητέο αν λάβουμε υπόψη την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθυνόμαστε.

Ο ενδοσχολικός εκφοβισμός ανήκει πλέον στην πραγματικότητα του σχολείου μας. Τα θύματα αναφέρουν τα περιστατικά θυματοποίησης, αλλά σε μικρό βαθμό, έτσι ώστε το φαινόμενο να καλύπτεται από την άγνοια. Η ένταση της βίας κυμαίνεται κυρίως σε μέτριο επίπεδο και δεν αυξάνεται ώστε να αποτελεί κίνδυνο ή σοβαρή απειλή. Διαπιστώνουμε ότι η ψυχολογική και λεκτική βία είναι σε υψηλότερα επίπεδα, γεγονός που σημαίνει ότι, εκτός των άλλων, μεταβάλλεται η ψυχοσύνθεση των θυμάτων. Συμπεραίνουμε τελικώς ότι το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας είναι μεν υπαρκτό αλλά δεν είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό για το σχολείο μας.

Βία στον Αθλητισμό

Συντακτική ομάδα

Σιόζιος Κωνσταντίνος

Τανίδης Χρήστος

Τσάμης Φώτης

Τσιμπλιαράκη Σταυρούλα

Χατζηαλεξίου Μυρσίνη-Μαρίνα

Περιεχόμενα

Τι είναι αθλητισμός

Μορφές αθλητισμού

Ορισμός της βίας

Αθλητισμός και βία

Βία στα γήπεδα

Αίτια

Η βία στο ποδόσφαιρο μας προσβάλλει ως κοινωνία

Συνέπειες

Αποτελέσματα

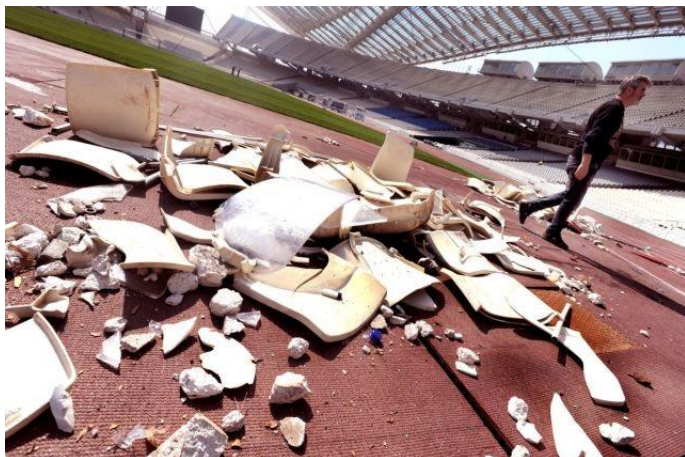
Αντιμετώπιση

Συμπεράσματα

Πηγές

Τι είναι αθλητισμός

Ο αθλητισμός είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, που αποτελεί πόλο κοινωνικοποίησης και αγωγής ιδιαίτερα για τους νέους. Έχει την δυνατότητα να καλλιεργεί συνειδήσεις, να προάγει πανανθρώπινες αξίες και ιδανικά, την ευγενή άμιλλα και τον υγιή ανταγωνισμό, να συμβάλει στην πολύπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων, να αναπτύσσει τη συναδέλφωση και την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών και των ανθρώπων.

Μορφές αθλητισμού

1. Κλασικός αθλητισμός (αγωνίσματα στίβου)
2. Αθλητισμός των σπορ (ποδόσφαιρο, ιππασία, κολύμβηση κ.λπ.)
3. Ατομικός
4. Ομαδικός

Από την άλλη η βία και ο χουλιγκανισμός είναι και αυτά κοινωνικά φαινόμενα. Φαινόμενα που, λόγω των αρνητικών συνεπειών που προκαλούν, θα πρέπει να μπαίνουν στην ίδια κατηγορία με το ντόπινγκ, το ρατσισμό, την ξενοφοβία, τα κλειστά κυκλώματα και τον παραγοντισμό, την άκρατη εμπορευματοποίηση, την μετατροπή του φίλαθλου – οπαδού σε καταναλωτή του αθλητικού προϊόντος, την υποταγή του αθλητισμού στους νόμους της ελεύθερης αγοράς.

Η βία στον αθλητισμό αποτελεί κομμάτι του ευρύτερου προβλήματος της νεανικής παραβατικότητας που μαστίζει τις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες. Ενώ στην θεωρία καλλιεργούνται στους νέους οι αξίες και τα ιδανικά του αθλητισμού, στην πράξη μεγαλώνουν στην καπιταλιστική κοινωνία, βιώνοντας στο πετσί τους την αδικία, την ανισότητα, την καταπίεση, τον σκληρό, απάνθρωπο ανταγωνισμό, την καταρράκωση των πνευματικών και πολιτιστικών αξιών. Υπάρχει δηλαδή ξεκάθαρη διάσταση στις αξίες και τα ιδανικά των νέων και στην σκληρή κοινωνική πραγματικότητα.

Ο σημερινός νέος κοινωνικοποιείται και διαμορφώνει τη συνείδηση του μέσα από κάποιους βασικούς φορείς όπως το σχολείο, τα Μ.Μ.Ε.-διαδίκτυο και την οικογένεια. Ξεκινώντας από το εκπαιδευτικό σύστημα, λόγω των προβλημάτων του, διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι αντί να καλλιεργεί

τον αυτοσεβασμό, την αυτοεκτίμηση, το ανοιχτό πνεύμα και την κριτική άποψη, αντίθετα περιορίζεται στην εμπέδωση του ατομικισμού, του ανταγωνισμού και μιας στείρας απομνημόνευσης.

Πέραν όμως, του γενικού πλαισίου μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η συνείδηση του ανθρώπου, θα πρέπει να περάσουμε και στους παράγοντες που διαδραματίζουν πιο συγκεκριμένο ρόλο στην διαμόρφωση της συνείδησης και κατ' επέκταση της συμπεριφοράς με άξονα το θέμα της βίας στον αθλητισμό.

Τόσο στα ΜΜΕ όσο στο διαδίκτυο, έχουμε να κάνουμε με φορείς που διαδραματίζουν έναν αρνητικό ρόλο εμπέδωσης του lifestyle και μετατροπής της νεολαίας σε απλά πόνια και καταναλωτές, ευκολόχρηστα πάντα στα χέρια είτε των πολυεθνικών είτε των αστικών κομμάτων.

Πρώτα, δεν θα μπορούσαμε να μην λάβουμε υπόψη την ξεκάθαρη τάση για πιστή αντιγραφή όλων όσων διαδραματίζονται στα γήπεδα, στις κερκίδες και γενικότερα στις κοινωνίες τους εξωτερικού. Υβρεολόγιο, γκετοποίηση και οπαδικός διαχωρισμός, ισοπέδωση όλων των αντιπάλων, οχλοποίηση της γηπεδικής συμπεριφοράς, αδιαφορία και άγνοια για την ιστορία του κάθε συλλόγου και τέλος μετατροπή σε οπαδικό νόμο της θεωρίας του «όποιος δεν έχει το ίδιο σύμβολο και χρώμα με το δικό μου πρέπει να εξαλειφθεί».

Ορισμός της βίας

Η **βία** αναφέρεται στις πράξεις της επιθετικότητας και της κατάχρησης της δύναμης που προκαλεί ή σκοπεύει να προκαλέσει τον εγκληματικό τραυματισμό ή τη ζημιά στα πρόσωπα, και (σε μια μικρότερη έκταση) τα ζώα και την περιουσία.

Αθλητισμός και Βία

Ο αθλητισμός είναι ο χώρος της ευγενούς άμιλλας στον οποίο ο αθλητής γυμνάζει το σώμα, το μυαλό και καλλιεργεί τις δεξιότητές του σε διάφορα αθλήματα. Δε έχει σχέση με την τυφλή βία, το έγκλημα, και την άνομη συμπεριφορά και είναι δραστηριότητα ή οποία προσδιορίζεται με τους κανόνες που θέτει το κοινωνικό σύνολο.

Τόσο ο οργανωμένος επαγγελματικός αθλητισμός όσο και ο μαζικός αθλητισμός προσφέρει στους θεατές και αθλητές ποικίλα συναισθήματα, όπως χαρά, αγωνία, ενθουσιασμό. Όταν τηρούνται οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί για τα αθλήματα και δεν μεταβάλλεται ο χώρος του αθλητισμού σε πεδίο εκτόνωσης των κοινωνικών συγκρούσεων και έκφρασης των κοινωνικών ανισοτήτων και των αδιεξόδων περιθωριοποιημένων ομάδων, τότε μιλάμε για υγιή αθλητισμό σε μια υγιή κοινωνία.

Ο συναγωνισμός και ανταγωνισμός σε αξιοκρατικό περιβάλλον δίνει ώθηση και κίνητρο για να αυξήσει ο αθλητής της ικανότητές του και να απολαύσει ο θεατής καλύτερο θέαμα. Επιπλέον προβάλλεται η αξία του ανταγωνισμού η οποία προσδιορίζεται από τα όρια και τους κανόνες που ορίζει το κοινωνικό σύνολο σε μια ευνομούμενη και δημοκρατική κοινωνία.

Ο *μαζικός αθλητισμός*, ή καλύτερα η αθλητική δραστηριοποίηση του κοινωνικού συνόλου είναι σημαντικός θεσμός γιατί οι πολίτες μπορούν να γυμνάζονται, να ασκούνται και να γεύονται τη χαρά της άσκησης και του ομαδικού παιχνιδιού. Σκοπός του μαζικού αθλητισμού είναι η συμμετοχή στον αγώνα ή το παιχνίδι και η ομαλή κοινωνικοποίηση μέσα από ομαδικά κυρίως αθλήματα. Ο πολίτης αθλούμενος μέσα από αυτή την διαδικασία νιώθει ενεργό μέλος του κοινωνικού συνόλου, εντάσσεται ομαλά στο κοινωνικό σύνολο και ικανοποιεί την ανάγκη του για συμμετοχικό παιχνίδι, επικοινωνία και ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του. Η χαρά στον μαζικό αθλητισμό δεν πηγάζει μόνο από τη νίκη αλλά από την συμμετοχή στον αγώνα, την εκτόνωση μέσα στο παιχνίδι, την ευγενή άμιλλα και την άσκηση σώματος και μυαλού. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού είναι ο σωστός σχεδιασμός και προγραμματισμός, η υλική υποδομή και το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό.

Είναι απαραίτητα τα γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ σε κάθε περιοχή σε πόλεις και χωριά, τα γυμναστήρια και κολυμβητήρια με ειδικούς προπονητές και γυμναστές και χώροι άθλησης στα σχολεία. Από αυτούς τους χώρους του μαζικού αθλητισμού μπορούμε να βγάλουμε και τους αυριανούς πρωταθλητές του επαγγελματικού αθλητισμού.

Βία δεν παρατηρείται στον μαζικό αθλητισμό γιατί δεν υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί ούτε αντικρουόμενα οικονομικά συμφέροντα ή πολιτικά παιχνίδια και παρασκήνιο. Οι αθλητές, δεν είναι πρωταθλητές, αθλούνται για τη χαρά της συμμετοχής στο παιχνίδι, στον αγώνα και για να ασκηθούν. Στον οργανωμένο επαγγελματικό αθλητισμό κυρίως στο ποδόσφαιρο στο οποίο υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί των ομάδων και λειτουργεί η ψυχολογία της μάζας στα γήπεδα, ο ανώνυμος φανατισμένος οπαδός που πολλές φορές είναι περιθωριοποιημένος και αποκλεισμένος κοινωνικά εκφράζει με τη βία την αντίδραση του στην απομόνωση.

Με τη συνεχή προπαγάνδα από τα μέσα ενημέρωσης, τα οποία συχνά ελέγχονται από τους αθλητικούς παράγοντες, οι οπαδοί μπορούν να γίνουν όργανα των συμφερόντων των ανωνύμων εταιρειών ποδοσφαίρου, οι οποίες μπορούν να πιέζουν πολιτικά τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Αν για παράδειγμα οι ανώνυμες ποδοσφαιρικές εταιρίες αποφασίσουν αποχή για ένα χρονικό διάστημα από

τους αγώνες του πρωταθλήματος θα προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή και οι οπαδοί των ομάδων θα στραφούν κατά της κυβέρνησης και του κράτους.

Η βία είναι απόρροια της νοοτροπίας του οπαδού και της ψυχολογίας της μάζας μέσα στο γήπεδο. Η μάζα επιζητεί τη χαρά και την ικανοποίηση μόνο από την νίκη της ομάδας της, σαν να πρόκειται για νίκη δική της και το άτομο πλέον ξεχνάει τα δικά του προβλήματα και νιώθει πληρότητα με την συμμετοχή στη νίκη της ομάδας του. Ο οπαδός χαίρεται κυρίως τη νίκη ενώ το θέαμα και ο αγώνας έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Είναι έτοιμος να αποδοκιμάσει την αντίπαλη ομάδα ακόμα και αν παίζει καλύτερα από την δική του, και την θέση της λογικής παίρνει ή φανατική υποστήριξη, έστω και αναξιοκρατικά, της δικής του ομάδας που έχασε το παιχνίδι. Θεωρεί την νίκη ή την ήττα της ομάδας προσωπική του νίκη ή ήττα.

Η *προσωπικότητα του ατόμου* διαμορφώνεται από το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκεται. Ανάλογα με το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται ένα άτομο αναπτύσσονται ή αποδυναμώνονται και ατονούν συγκεκριμένες ροπές και τάσεις που προϋπάρχουν στην δομή της προσωπικότητας του. Η προπαγάνδα, η παιδεία οι κοινωνικές αξίες, οι κοινωνικοί κανόνες και οι κοινωνικές συνθήκες παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Η προσπάθεια των οπαδών να βρουν διέξοδο στα προσωπικά τους προβλήματα μέσα από την βία στα γήπεδα δείχνει την έλλειψη πολιτικής βούλησης και σχεδιασμού για την αντιμετώπιση χρόνιων κοινωνικών προβλημάτων από την πολιτεία.

Η ανεργία, η περιθωριοποίηση, τα ναρκωτικά, οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες, η φτώχεια, το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, η έλλειψη ιδανικών, οραμάτων και η έκπτωση των αξιών είναι το κατάλληλο περιβάλλον εκκόλαψης της εγκληματικότητας και βίας. Σε χώρους που ο άνθρωπος αποκτά συνείδηση μάζας όπως στα γήπεδα αρκεί μια δυνατή κραυγή ή ένα μεμονωμένο επεισόδιο για να ξεσπάσουν ευρύτερες συγκρούσεις ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις των οπαδών των ομάδων.

Τα αυστηρά αστυνομικά μέτρα μπορούν να αποτρέψουν τα αιματηρά γεγονότα στα γήπεδα και θα πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα ώστε να υπάρχει έλεγχος της συμπεριφοράς των οπαδών. Τα ονομαστικά εισιτήρια με αριθμημένη θέση μέσα στο γήπεδο, η στενή αστυνομική παρακολούθηση, η χρησιμοποίηση κάμερας για καταγραφή επεισοδίων, η διακοπή των παιχνιδιών εάν παρατηρηθούν επεισόδια και ο αποκλεισμός φιλάθλων και ομάδων που ευθύνονται για τις βίαιες συγκρούσεις θα περιόριζαν σημαντικά τα έκτροπα και τις αιματοχυσίες. Η αυστηρή αστυνόμευση ωστόσο δεν λύνει και τα κοινωνικά προβλήματα των περιθωριοποιημένων ομάδων ούτε αλλάζει τις κοινωνικές δομές ώστε να περιορισθούν οι βαθιές κοινωνικές ανισότητες που προκαλούν κοινωνική ανομία και οξύνουν τις βίαιες συγκρούσεις που εκφράζονται σε διάφορους μαζικούς χώρους μέσα στην κοινωνία. Η μετάθεση της βίαιων συγκρούσεων εκτός των γηπέδων μεταθέτει το πρόβλημα αλλά δεν το λύνει. Επειδή το πρόβλημα θα είναι εκτός του αθλητικού χώρου και δεν θα συνδέεται με το θεσμό του αθλητισμού άμεσα δεν σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει και δεν θα συνεχίζει ως καρκίνωμα να βλάπτει ολόκληρο το κοινωνικό σώμα.

Η αλλαγή των κοινωνικό-οικονομικών δομών και η καλύτερη παιδεία είναι η δύσκολη και επίπονη λύση την οποία προφανώς δεν επιθυμούν τα ισχυρά ανεξέλεγκτα οικονομικά συμφέροντα των λίγων επιχειρηματιών που κρατούν στα χέρια τους την παραγωγή και την οικονομία και λειτουργούν με βάση το ατομικό τους συμφέρον εις βάρος του κοινωνικού συνόλου. Η ελεύθερη οικονομία δεν μπορεί να ταυτίζεται με την υποδούλωση της αγοράς στους λίγους οικονομικά ισχυρούς παράγοντες και στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό. Είναι απαραίτητος ο κοινωνικός έλεγχος και η θέσπιση κανόνων με τους οποίους θα επιτευχθεί ο υγιής ανταγωνισμός. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη νέων θεσμών διεύρυνσης της δημοκρατίας με τους οποίους θα διασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτικοοικονομική εξουσία ώστε να υπάρχει δίκαιη διανομή του πλούτου που παράγει η κοινωνία για να μην καταντάει η ελευθερία φενάκη. Παράλληλα η ανθρωπιστική παιδεία και όχι μόνο η εκπαίδευση με παροχή εξειδικευμένων γνώσεων, θα δώσουν το υπόβαθρο στον πολίτη να κρίνει και να ενεργεί ελεύθερος από δεσμεύσεις και πάθη, με γνώμονα το κοινωνικό συμφέρον. Η καλλιέργεια της αγάπης προς τον πλησίον, της αλληλεγγύης, της αυτοθυσίας, του αλτρουισμού, των αξιών του χριστιανισμού χωρίς υποκρισία, που θα αποδεικνύεται καθημερινά από τη δική μας υποδειγματική συμπεριφορά θα οδηγήσει σε μια καλύτερη κοινωνία. Το σχολείο, η οικογένεια, το κράτος, το φιλικό και εργασιακό περιβάλλον θα πρέπει να γίνουν θερμοκήπια καλλιέργειας των αξιών που προκαλούν τον σεβασμό στην ανθρώπινη προσωπικότητα.

Δεν μπορούμε να αποποιηθούμε τις προσωπικές μας ευθύνες ως πολίτες και πρέπει να απαιτούμε από την πολιτεία και τους φορείς που διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν συνειδήσεις να λειτουργούν υπεύθυνα σεβόμενοι τους νόμους, το σύνταγμα, το ανθρώπινο πρόσωπο και την ανάγκη όλων των πολιτών για αξιοπρεπή διαβίωση. Ιδιαίτερα μεγάλη ευθύνη έχουν οι πολιτικοί ιθύνοντες, τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία διαμορφώνουν την κοινή γνώμη με τα πρότυπα και τις αξίες που προβάλλουν και την πολιτική που ασκούν. Τα ΜΜΕ εξυπηρετούν τα συμφέροντα των λίγων ισχυρών επιχειρηματιών όταν δεν ελέγχονται από την πολιτεία. Τα συμφέροντα αυτά καθοδηγούν την κοινή γνώμη ανάλογα με τις οικονομικές τους επιδιώξεις διαμορφώνοντας την κυρίαρχη ιδεολογία. Τα κρατικά κανάλια από την άλλη πλευρά δεν αποφεύγουν τον στενό εναγκαλισμό τους με την εκάστοτε κυβέρνηση η οποία τα ελέγχει για να διατηρηθεί στην εξουσία.

Η καλή παιδεία, η αλλαγή των κοινωνικών δομών και η έγκυρη ενημέρωση είναι το ζητούμενο αν θέλουμε έναν ενεργό πολίτη που θα δραστηριοποιηθεί για την επίλυση των προβλημάτων που τον αφορούν και για τη διαμόρφωση του κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι. Σε αυτό το πλαίσιο θα ευελπιστούμε για μια κοινωνία με λιγότερη βία, με καλύτερη παιδεία, με ελεύθερο και φίλαθλο πνεύμα, δηλαδή διψασμένο για άθλους, στους πνευματικούς και αθλητικούς στίβους.

Βία στα γήπεδα (χουλιγκανισμός)

Είναι ιδιόμορφη μορφή φανατισμού που κάνει την εμφάνισή της στα γήπεδα αλλά και σε άλλες εκδηλώσεις. Ετυμολογικά η λέξη προέρχεται από τον αγγλικό όρο hooliganism = αλητεία, μαγκιά.

Χαρακτηριστικά

Οι χούλιγκανς δρουν ομαδικά, η συμπεριφορά τους έχει κάτι το παράλογο, είναι προκλητικοί, έχουν ιδιόρρυθμη εμφάνιση και λεξιλόγιο.

Διαστάσεις του φαινομένου

Είναι ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία και επεκτάθηκε και σε άλλες χώρες. Οι χούλιγκανς, λοιπόν, είναι ένα μέρος της νεολαίας που, οργανωμένοι σε ομάδες, ζουν κάτω από κανόνες που οι ίδιοι δημιουργούν και αντιστρατεύονται τους κανόνες της κοινωνικής ζωής. Έτσι, προκαλούν επεισόδια και ζημιές στα γήπεδα και σε άλλους δημόσιους χώρους. Ο χουλιγκανισμός, λοιπόν, είναι συνώνυμος της καταστροφικής μανίας, μιας τάσης που αποτελεί γενικότερο φαινόμενο της εποχής μας.

Αίτια

- Η ανεργία: η έλλειψη εργασίας σημαίνει έλλειψη ενδιαφερόντων, σπατάλη χρόνου, απογοήτευση.
- Το άξενο των σύγχρονων πόλεων, ο ψυχρός και απρόσωπος τρόπος ζωής, η κυριαρχία του συμφέροντος και της υποκρισίας στις σχέσεις, η εκμετάλλευση, οι προκλητικές ανισότητες, η διαφθορά και ο σκληρός ανταγωνισμός.
- Τα υπαρξιακά αδιέξοδα: η κρίση των αξιών, η έλλειψη ιδανικών και προσανατολισμών ιδιαίτερα στη νέα γενιά.

- Ελλιπής οικογενειακή αγωγή: η κρίση της οικογένειας, η χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών ωθεί τους νέους στην υιοθέτηση αντικοινωνικής συμπεριφοράς προκειμένου να αποδείξουν ότι υπάρχουν.

Η βία στο ποδόσφαιρο μας προσβάλλει ως κοινωνία

Το φαινόμενο της βίας αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό της συγκρότησης των κοινωνιών και δεν έχει παρατηρηθεί μέχρι σήμερα κοινωνία χωρίς βία. Στις μέρες μας, όμως, η κατάσταση είναι σαφώς βεβαρημένη. Η αποθέωση της βίας, και η αυξανόμενη προβολή της, η αποπροσωποποίηση των σχέσεων, η κοινωνική αναλγησία, η διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, ο ανταγωνισμός, η αποθέωση του ατομικού επιτεύγματος και η μοναχική πορεία χωρίς οράματα, στόχους και ιδανικά καθιστούν το σύγχρονο άνθρωπο ευάλωτο στην εκδήλωση βίαιων συμπεριφορών.

Οι καταβολές του σύγχρονου ποδοσφαίρου εντοπίζονται στη μεσαιωνική Αγγλία του 13^{ου} αιώνα. Από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα το ποδόσφαιρο άρχισε να γίνεται πιο δημοφιλές και στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις. Παράλληλα στην Αγγλία εντοπίζεται και η βία που σχετίζεται με το ποδόσφαιρο, αφού εκατοντάδες νέοι παίκτες, από αντίπαλα ανταγωνιστικά χωριά και πόλεις, στην ουσία έδιναν «μάχες» μέσω του παιχνιδιού.

Τα αποτελέσματα των ερευνών αποδεικνύουν ότι η συντριπτική πλειονότητα των πολιτών πιστεύει ότι η ατιμωρησία της βίας στα γήπεδα αποτελεί την κυριότερη αιτία διαιώνισής της επιρρίπτει ευθύνες στις διοικήσεις των ομάδων, ενώ το 50% των φιλάθλων εκτιμά ότι η συχνότητα των συμπλοκών στα γήπεδα έχει σαφώς αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Οκτώ στους δέκα φιλάθλους εκφράζουν την άποψη ότι η χρήση αλκοολούχων ποτών και ναρκωτικών ουσιών έχουν σοβαρό μερίδιο ευθύνης στην εκδήλωση κρουσμάτων χουλιγκανισμού, αλλά παράλληλα το ίδιο ποσοστό (80%) συναρτά το φαινόμενο με την γενική έκπτωση αξιών της κοινωνίας. Και μέσα σε όλα αυτά μόλις το 5% των φιλάθλων πιστεύουν ότι το πρωτάθλημα ποδοσφαίρου είναι «σίγουρα καθαρό», ενώ ως «καθόλου καθαρό» το βαθμολογεί το 38%.

Σύμφωνα με την συντριπτική πλειονότητα των πολιτών, η στάση των αρχών απέναντι σε όσους βιαιοπραγούν στα γήπεδα πρέπει να είναι άτεγκτη, ενώ τα περισσότερα επικριτικά σχόλια συγκεντρώνουν οι διοικήσεις των ομάδων αλλά και οι αθλητικές εφημερίδες.

Η βία στα γήπεδα είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, τόσο ως προς τις αιτίες που την παράγουν, όσο και ως προς τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται. Για τον λόγο αυτό η αντιμετώπισή της απαιτεί συνδυασμένη στόχευση και συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων: της κοινωνίας, της πολιτείας, της ποδοσφαιρικής οικογένειας. Η βελτίωση των γηπεδικών εγκαταστάσεων, η εφαρμογή του ονομαστικού ηλεκτρονικού εισιτηρίου, μα πάνω απ' όλα η αμετακίνητη βούληση και η συνεπής πρακτική των διοικήσεων των ομάδων να αποβάλλουν το φαινόμενο από τις κερκίδες, αποτελούν βασικά προαπαιτούμενα για να είμαστε άμεσα αποτελεσματικοί. Πρέπει οι κυβερνήσεις να δείξουν τη βούλησή της για την αντιμετώπιση του φαινομένου με τη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου.

Γεγονότα βίαια, όπως αυτά που συνήθως συνοδεύουν τα ντέρμπι Ολυμπιακού-Παναθηναϊκού, αποτελούν μόνο την κορυφή του παγόβουνου του σημερινού πεδίου αγριότητας που θα μπορούσε, για λόγους ευκολίας, να ονομαστεί «ποδοσφαιρική βία». Είναι θλιβερό το ότι η ονομασία αυτή συντίθεται από μια αντίφαση όρων. Διότι ο όρος «ποδόσφαιρο» δηλώνει ένα ομαδικό άθλημα το οποίο από τη φύση του είναι ειρηνικό. Το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες έχει γίνει συνώνυμος του όρου «βία» δείχνει την παρακμή στην οποία βρίσκεται η κοινωνία μέσα

στην οποία διεξάγεται αυτό το άθλημα. Και το γεγονός ότι η ποδοσφαιρική βία είναι στη χώρα μας αυξημένη σε σύγκριση με εκείνη άλλων χωρών δείχνει το μέγεθος της ελληνικής παρακμής. Η ποδοσφαιρική βία υπήρχε και σε παλαιότερες εποχές: στην προεπαγγελματική περίοδο του ποδοσφαίρου ή και στην πρώτη εποχή του ποδοσφαιρικού επαγγελματισμού. Ωστόσο εκείνη η βία ήταν η συνήθης, ήπια παραβατικότητα που εμφανιζόταν ενίοτε σε όλα τα ομαδικά αθλήματα. Επιχειρώντας να καταρτίσει κανείς μια τυπολογία των ποικίλων εκφράσεων της σημερινής «ποδοσφαιρικής» βίας, θα τις απαριθμούσε ως εξής:

1) Υλική, σωματική βία. Τη βιώνουν, ζωντανά, όσοι πηγαίνουν στο γήπεδο και, οπτικά, όσοι παρακολουθούν τις ποδοσφαιρικές συναντήσεις από την τηλεόραση. Παράγεται σωματικώς, αλλά και με διάφορα μέσα, από οργανωμένους φανατικούς οπαδούς των ομάδων και ενισχύεται ηθικά (παρά τις διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου) από τις ανώνυμες εταιρείες τις οποίες αποτελούν οι ποδοσφαιρικές ομάδες. Σε αυτήν περιλαμβάνεται και η φραστική βία που ασκούν μεταξύ τους (και προς τους παίκτες της αντίπαλης ομάδας) οι αλληλοσυγκρουόμενοι οπαδοί (πελάτες) των ποδοσφαιρικών εταιρειών.

2) Έντυπη βία. Βία ομοιογενής με τη φραστική βία των γηπέδων. Ασκεείται από τις υποστηριζόμενες από τις ΠΑΕ εφημερίδες που υποστηρίζουν τις ομάδες τους. Αρχίζει με πηχυαίους τίτλους της πρώτης σελίδας, για να συνεχιστεί με ποικίλη φρασεολογία στις μέσα σελίδες, με αποτέλεσμα να ενισχύεται ο φανατισμός των οπαδών, που προσέρχονται στο γήπεδο απειλητικότεροι.

3) Οικονομική βία. Είναι βία ψυχολογικής, ηθικής και αισθητικής φύσεως, που ασκείται από τις αστρονομικές αμοιβές των ποδοσφαιριστών· απολαβές πέρα από κάθε λογική σε σύγκριση με εκείνες κάθε άλλου εργαζομένου (και, ακόμη περισσότερο, με το θέαμα της εξαθλίωσης των αυξανόμενων καθημερινά ανέργων), και εφάμιλλες με εκείνες των goldenboys των τραπεζών .

4) Βία επί των θεσμών της Πολιτείας. Φαινόμενο κατ' εξοχήν ελληνικό. Πρόκειται για βία που ασκείται με δύο τρόπους: αφενός με τον εξαναγκασμό, από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που είναι οι ΠΑΕ, παροχής από την Πολιτεία δωρεάν- παρά νόμον- αστυνομικής προστασίας για την ομαλή διεξαγωγή των εργασιών τους· αφετέρου με την εξώθηση φαύλων (χαιρόντων βουλευτικής ασυλίας) υπουργών σε χαριστική- επίσης παρά νόμον- απόσβεση ή «ρύθμιση» των χρεών τους προς το Δημόσιο.

Είναι εύλογη η σκέψη ότι η σημερινή υπέρογκη αύξηση των γηπεδικών βιαιοτήτων έχει την κύρια αιτία της στην επέλαση του κράτους των αγορών επί του κράτους πρόνοιας· και ότι είναι ανεκτή, αν δεν ενθαρρύνεται κιάλας, από τους κρατούντες ως βαλβίδα ασφαλείας προς αποφυγήν εκρήξεων σε άλλα πεδία, σημαντικότερα.

Συνέπειες της βίας στον αθλητισμό

- μπορεί να προκαλέσει ψυχολογικά αλλά και σωματικά τραύματα.
- μπορεί να μας κάνει να μισήσουμε το άθλημα αυτό.
- μειώνει την παρακολούθηση του συγκεκριμένου αθλήματος
- επηρεάζει την ψυχολογία της ομάδας
- προβάλλει ένα κακό πρότυπο για τους νέους που θέλουν να ασχοληθούν με το άθλημα αυτό
- μπορεί να προκαλέσει τεράστιες καταστροφές σε εγκαταστάσεις
- οδηγεί σε συγκρούσεις με αντιπάλους φιλάθλους
- απομακρύνει τους φιλάθλων από τα γήπεδα
- δημιουργεί κινδύνους για την ασφάλεια των πολιτών

Αντιμετώπιση

1) Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που σήμερα προσφέρει η τεχνολογία αλλά και το διαδίκτυο, θα προσφέρει πολλά, κυρίως ως προς την πρόληψη των επεισοδίων, καθώς η καλή πληροφόρηση και η σωστή ενημέρωση θα συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό ώστε η Αστυνομία να αποτρέπει επεισόδια. Ως αποδεικτικά στοιχεία, που από ένα σημείο και έπειτα, θα βοηθούν ώστε να αποθαρρύνονται οι χούλιγκανς, επειδή γνωρίζουν ότι θα εντοπισθούν και θα συλληφθούν, μπορεί ακόμα να χρησιμοποιηθεί το υλικό από κάμερες χεριού που θα χρησιμοποιούν αστυνομικοί με πολιτικά, οι οποίοι θα βρίσκονται στις εξέδρες. Η ταυτοποίηση των χούλιγκανς θα είναι πολύ πιο απλή στη συνέχεια».

2) Η δημιουργία ειδικής τηλεφωνικής γραμμής στην οποία θα δίδονται πληροφορίες και στοιχεία για την παραβατική δραστηριότητα οπαδών στα γήπεδα. Σε αυτή την γραμμή θα απαντούν στο τηλέφωνο ψυχολόγοι, αστυνομικοί και άτομα που έχουν εκπαιδευτεί στην επικοινωνία.

3) Η λύση της νομοθέτησης της προσφοράς κοινωνικής εργασίας από άτομα που έχουν δείξει παραβατική συμπεριφορά στα γήπεδα, επίσης θα προσφέρει βοήθεια. Με αυτόν τον τρόπο θα

προσφέρουν στην κοινωνία και παράλληλα θα έχουν τη δυνατότητα επανένταξης στο σύνολο μέσα από διαδικασίες που θα τους οδηγήσουν ακόμα και στον επαναπροσδιορισμό της ίδιας της ταυτότητάς τους.

4) Κανένα παιχνίδι δεν θα ξεκινά αν δεν γίνεται πριν από την έναρξή του συστηματική έρευνα από την Αστυνομία στους χώρους του και στις εξέδρες, ώστε να εντοπισθούν επικίνδυνα αντικείμενα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια του αγώνα. Ο έλεγχος των φιλάθλων κατά την προσέλευσή τους στο γήπεδο είναι απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε να επιτραπεί η είσοδός τους, ενώ η Αστυνομία πρέπει να διασφαλίζει ότι δεν θα γίνονται μαζικές εισβολές στις εξέδρες από άτομα που δεν έχουν εισιτήρια και φυσικά δεν έχουν υποστεί κανενός είδους σωματικό έλεγχο προτού μπουν στο γήπεδο.

5) Η δημιουργία ειδικής μονάδας της αστυνομίας που θα ασχολείται κατά κύριο λόγο με την τήρηση της τάξης στα γήπεδα, θα βοηθήσει, καθώς θα έχουν πλέον εξειδίκευση στο αντικείμενο. Μετά από τη σύστασή της θα πρέπει να εκτιμηθεί και η δυνατότητα να χρησιμοποιούνται στα γήπεδα σκύλοι, ειδικά εκπαιδευμένοι από την ΕΛ.ΑΣ.

6) Δεν αρκεί μόνο να τιμωρούνται οι ομάδες αλλά πρέπει, πρωτίστως, να επιβάλλονται ποινές στους ίδιους τους παραβάτες. Η επιβολή πόιντ -σύστεμ στο ποδόσφαιρο θα μπορούσε να αποδειχθεί περισσότερο αποτελεσματική.

7) Τα ΜΜΕ και ο αθλητικός τύπος χρειάζεται να τοποθετούν στην σωστή τους διάσταση τα περιστατικά βίας, χωρίς να τα προβάλλουν, διαφημίζοντας τα. Αντίθετα, θα πρέπει να προβάλλουν στο μέγιστο βαθμό κάθε εκστρατεία μείωσης των βίαιων συμπεριφορών στον αθλητισμό που πραγματοποιείται με τη συμμετοχή των αθλητών, προπονητών, ομοσπονδιών, διοικήσεων, διαιτητών και θεατών.

8) Όλοι οι εμπλεκόμενοι στον αθλητισμό (αθλητές, προπονητές, ομοσπονδία, διοικήσεις, τύπος), χρειάζεται να συμμετέχουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε ειδικές ημερίδες έτσι ώστε να μπορούν να διασφαλίζουν την κοινή κατανόηση του θέματος της βίας, των αιτιών πρόκλησης της, το κόστος εμφάνισης της καθώς και τους αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισης των επιθετικών και βίαιων συμπεριφορών στον αθλητισμό.

9) Οι αθλητές χρειάζεται να παρακινούνται συστηματικά, προκειμένου να συμμετέχουν ενεργά σε προγράμματα μείωσης των επιθετικών και βίαιων συμπεριφορών. Η ενίσχυση των κανόνων θεμιτής συμπεριφοράς, η θέσπιση αυστηρών ποινών και η εξάλειψη των τρόπων ενίσχυσης των βίαιων συμπεριφορών, είναι μερικοί από τους τρόπους που μπορεί να επιτευχθεί η καθολική παύση των αρνητικών συμπεριφορών στον αθλητισμό.

Συμπεράσματα

Μετά από αυτή μας την εργασία καταλήξαμε ότι, κυρίως στο ποδόσφαιρο, η βία έχει επεκταθεί, το οποίο είναι εξαιρετικά δυσάρεστο, αλλά και επικίνδυνο, καθώς πολλοί

τραυματίζονται είτε σωματικά είτε ψυχικά . Όσον αφορά την αντιμετώπιση, εξαρτάται από την προθυμία της κοινωνίας για την επίτευξη των προτεινόμενων.

Πηγές

- google.gr (φωτογραφίες)
- freevolution.gr/athl.htm
- kolivas.de/archives/107056 (του Γ. Κατηφόρη)
- edon.org.cy (του Α. Γρηγορίου)
- ftou.gr
- football-academies.gr
- cytanet.com.cy

Διαδικτυακή βία

Συντακτική ομάδα

Στεφανίδης Μάρκος

Τσανασίδης Αναστάσιος

Τσιτσόπουλος Χρυσοβαλάντης

Φεσλίογλου Ελένη

Χαρούσης Αναστάσιος

Χρηματοπούλου Μαρία

Περιεχόμενα

- Η χρήση του διαδικτύου
- Εφηβεία και διαδίκτυο
- Οι κίνδυνοι στο διαδίκτυο
- Διαδικτυακή βία
- Διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση
- Αιτίες
- Συνέπειες του διαδικτυακού εκφοβισμού
- Αντιμετώπιση της διαδικτυακής παρακολούθησης/παρενόχλησης και του διαδικτυακού εκφοβισμού
- Εθισμός στο διαδίκτυο
- Πηγές

Η χρήση του διαδικτύου

Το Διαδίκτυο είναι σήμερα καθημερινό εργαλείο στη ζωή μας: για την αναζήτηση πληροφοριών, για επικοινωνία, για αγορές, για ψυχαγωγία. Από μικρή ηλικία τα παιδιά έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και το θεωρούν ως μια αγαπημένη απασχόλησή τους. Η έρευνα δείχνει ότι τα παιδιά στην πλειονότητά τους χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο πολλές φορές την ημέρα, ενώ η χρήση του Διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων είναι σχεδόν αυτονόητη για την ευρωπαϊκή νεολαία. Σε γενικές γραμμές, οι νέοι γνωρίζουν τις προκλήσεις όταν χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο, ωστόσο, όταν αντιμετωπίσουν πρόβλημα, οι ανήλικοι απευθύνονται στους μεγαλύτερους μόνο ως τελευταία λύση.

Οι δυνατότητες που προσφέρει το Διαδίκτυο είναι τεράστιες. Η αποτελεσματική αξιοποίησή του, όμως, προϋποθέτει την ορθή χρήση του. Ως εκ τούτου, σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν αναπτυχθεί δράσεις και προγράμματα που στοχεύουν στη δημιουργία ασφαλέστερων συνθηκών αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Διαδικτύου.

Σήμερα οι γονείς και διάφοροι φορείς καλούνται από τη μια να προσφέρουν τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των παιδιών στις νέες τεχνολογίες και στο Διαδίκτυο και από την άλλη τη διαπαιδαγώγηση ορθής αξιοποίησής τους. Η ασφάλεια των παιδιών και η εκπαίδευσή τους στη διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν, είτε αυτοί οι κίνδυνοι αφορούν στην καθημερινή φυσική τους ζωή είτε στη χρήση του Διαδικτύου προς αναζήτηση πληροφοριών, κοινωνικής δραστηριότητας ή απλώς ανταλλαγής υλικού, είναι μια από τις προτεραιότητες τόσο τις δικές μας όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφηβεία και διαδίκτυο

«Στην περίοδο της εφηβείας, το διαδίκτυο προσφέρει διέξοδο από την πιεστική και αγχώδη καθημερινότητα και ευκαιρίες κοινωνικοποίησης, χωρίς κίνδυνο απόρριψης, αφού στα διαδικτυακά παιχνίδια και στους ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης οι έφηβοι μπορούν να παρουσιάσουν ό,τι εικόνα του εαυτού τους επιθυμούν. Επιπλέον, οι παίκτες κοινωνικοποιούνται, συμμετέχοντας σε ομαδικές αποστολές και αποκτώντας διαδικτυακούς “φίλους”, με κοινά ενδιαφέροντα» Στην Ελλάδα το φαινόμενο του εθισμού στους εφήβους μαθητές υπολογίζεται μεταξύ 1-8,2%. Από τη συγκεκριμένη έρευνα, που έγινε σε ένα δείγμα 363 εφήβων μαθητών Α΄ και Β΄ λυκείου, προέκυψε ότι 41,6% προτιμούσαν κυρίως διαδικτυακά παιχνίδια δράσης, με σημαντικότερο λόγο ενασχόληση να αναφέρεται στο αίσθημα της κοινωνικοποίησης (34,4%). Στους μαθητές με ήπια και σοβαρή εξάρτηση στο διαδίκτυο (34,4%), οι προσδιοριστικοί παράγοντες για τον εθισμό ήταν:

- η επικοινωνία μεταξύ γονέων-παιδιών (όσο χειρότερη τόσο μεγαλύτερος ο βαθμός εξάρτησης)

- η επικοινωνία μεταξύ των γονέων (όσο χειρότερη τόσο μεγαλύτερο ο βαθμός εξάρτησης)
- οι εβδομαδιαίες ώρες ενασχόλησης με τα διαδικτυακά παιχνίδια (τα παιδιά που έπαιζαν περισσότερες από 11 ώρες την εβδομάδα είχαν το μεγαλύτερο βαθμό εξάρτησης)

Οι κίνδυνοι στο διαδίκτυο

Διαδικτυακή βία

Μέσα σε λιγότερο από 20 χρόνια το διαδίκτυο από ένα μέσο μεταφοράς πληροφοριών μεταξύ επιστημόνων και μυστικών υπηρεσιών μεταμορφώθηκε σε ένα από τα πιο λαϊκά και πολυχρησιμοποιημένα μέσα επικοινωνίας. Οι αλλαγές που έφερε στον τρόπο ζωής μας πολλές και διάφορες. Κατάφερε να παρεισφρήσει και να αλλάξει τα δεδομένα στον τρόπο οργάνωσης της εργασίας μας, την επικοινωνία με γνωστούς και φίλους, την διασκέδαση και, φυσικά, την ενημέρωση. Όπως συμβαίνει και με κάθε άλλη αλλαγή στο ανθρώπινο περιβάλλον και ιδιαίτερα στον τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ανακάλυψη τυπογραφίας, τηλέγραφος, *τηλέφωνο* κτλ), έτσι και εδώ η συμπεριφορά μας δεν έμεινε ανεπηρέαστη. Όπως ήταν φυσικό το διαδίκτυο έγινε μια νέα δίοδος διοχέτευσης των συναισθημάτων, των σκέψεων και των συμπεριφορών μας. Μία από τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι και η μεταφορά στο διαδίκτυο της βίας. Στην αγγλική βιβλιογραφία μάλιστα το φαινόμενο της διαδικτυακής βίας έχει και όνομα: *cyberbullying*. Ένας γενικός ορισμός που θα μπορούσαμε να δώσουμε στο φαινόμενο αυτό, ώστε να το διαχωρίσουμε από τις περιπτώσεις ψυχολογικής, λεκτικής και σωματικής βίας εκτός διαδικτύου (*bullying*) είναι πως πρόκειται για μια επιθετική και συνειδητή ομαδική ή ατομική πράξη μέσω της χρήσης του διαδικτύου και άλλων ηλεκτρονικών μέσων, η οποία στρέφεται εναντίον ενός ατόμου το οποίο είναι δύσκολο να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Επίσης χρησιμοποιείται και ο όρος «*διαδικτυακός εκφοβισμός*» που αφορά τον εκφοβισμό, την απειλή, την ταπείνωση ή την παρενόχληση παιδιών, προεφήβων και εφήβων που δέχονται μέσω της χρήσης του Διαδικτύου, κινητών τηλεφώνων είτε άλλων ψηφιακών τεχνολογιών από συνομήλικούς τους. Παραδείγματα τέτοιας συμπεριφοράς είναι η αποστολή απειλητικών ή χλευαστικών e-mails, τα flames, η παρενόχληση μέσω IM, η δημοσίευση προσωπικών στοιχείων και φωτογραφιών χωρίς την συγκατάθεσή μας κ.α. Αν και οι περισσότερες περιπτώσεις βίαιης παρενόχλησης εκτός διαδικτύου αφορούν κυρίως παιδιά σχολικής και εφηβικής

ηλικίας, η διαδικτυακή παρενόχληση είναι ένα φαινόμενο που αγγίζει τόσο τους νεαρούς, όσο και τους ενήλικες, καθώς θύτες και θύματα μπορούν να βρεθούν και στις δύο ηλικιακές ομάδες (αν και η αλήθεια είναι πως το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται πιο έντονο στις νεαρότερες ηλικίες). Αν και το φαινόμενο του cyberbullying δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς -ιδιαίτερα στην Ελλάδα- μπορούμε να εκτιμήσουμε πως θα παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις στο μέλλον, καθώς οι νέες γενιές άρχισαν ήδη να μεγαλώνουν μέσα σε έναν κόσμο όπου το διαδίκτυο και η διαδραστική επικοινωνία κυριαρχούν. Αυτό θα οδηγήσει σε σταδιακή μερική αντικατάσταση του “παραδοσιακού” bullying με το cyberbullying.

Αν και ακόμη είναι νωρίς να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα για τις μακροχρόνιες συνέπειες της διαδικτυακής βίας, υπάρχουν ήδη κάποιες έρευνες για την συσχέτιση μεταξύ cyberbullying και ανάπτυξης ψυχικών διαταραχών. Μόλις πρόσφατα Φινλανδοί επιστήμονες έκαναν έρευνα σε ένα δείγμα 7000 νεαρών Φινλανδών και βρήκαν πως ένα ποσοστό της τάξεως του 4,8% ήταν μόνο θύματα διαδικτυακής βίας (64% κορίτσια), ένα 7,8% ήταν μόνο θύτες (62% αγόρια), ενώ ένα 5,4% ήταν και θύτες και θύματα (55% αγόρια). Ένα στα τέσσερα παιδιά που χαρακτηρίστηκαν ως θύματα διαδικτυακής βίας, ανέφεραν έντονο άγχος, φόβο και ανασφάλεια, κάτι που τα κάνει ιδιαίτερα ευάλωτα για την ανάπτυξη συναισθηματικής διαταραχής στο μέλλον. Από τα πιο ενδιαφέροντα αποτελέσματα της έρευνας αυτής όμως ήταν οι συσχετίσεις που βρήκαν οι ερευνητές μεταξύ της ιδιότητας του θύτη και του θύματος και της ανάπτυξης ψυχοσωματικών, συναισθηματικών και γνωστικών συμπτωμάτων. Οι θύτες βρέθηκαν να έχουν προβλήματα με την οργάνωση και διεύθυνση εργασιών, και παρουσίαζαν συμπτώματα γενικότερης αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Από την άλλη πλευρά, τα θύματα σχετίστηκαν θετικά με ανάπτυξη συναισθηματικών προβλημάτων, ανασφάλεια και έντονα σωματικά συμπτώματα (πονοκέφαλος, πόνος στο στομάχι, προβλήματα ύπνου).

Είναι σημαντικό να καταλάβουμε πως μπορεί να επηρεαστεί η ψυχολογική ανάπτυξη ενός ατόμου εάν πέσει θύμα τέτοιας συμπεριφοράς, αλλά και πως μπορούμε να περιορίσουμε την εξάπλωση της διαδικτυακής βίας. Ο καλύτερος τρόπος είναι η εκπαίδευση σε θέματα επικοινωνίας και διαδραστικότητας. Τα παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν πως μπορούν να προφυλαχθούν από ανεπιθύμητα άτομα, πως μπορούν να μπλοκάρουν και να διαγράψουν συνομιλητές οι οποίοι τα ενοχλούν συστηματικά, αλλά και πως μπορούν να προστατεύσουν τα προσωπικά τους στοιχεία. Η πρόληψη είναι η καλύτερη αντιμετώπιση και σε αυτή την περίπτωση. Ήδη έχουν αρχίσει να δημιουργούνται πυρήνες ενημέρωσης γύρω από τέτοια θέματα στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών. Αξίζει να αναφερθεί και η ελληνική ιστοσελίδα SaferInternet.gr που προσπαθεί να ενημερώσει μικρούς και μεγάλους για τους τρόπους με τους οποίους πρέπει να κινούνται στο διαδίκτυο ώστε να παραμένουν ασφαλείς. Φυσικά, δεν πρέπει να φτάσουμε ούτε στο άλλο άκρο, αυτό της διαδικτυακής απομόνωσης, όπου κάποιος αποφεύγει εντελώς τις ευκολίες του διαδικτύου απλά και μόνο από φόβο μη τυχόν του συμβεί τίποτε. Το διαδίκτυο δεν είναι μπαμπούλας και

σίγουρα δεν εγκυμονεί περισσότερους κινδύνους από την ζωή εκτός διαδικτύου. Απλά τυχαίνει να είμαστε λιγότερο εξοικειωμένοι για το πως μπορούμε να προφυλαχθούμε από τα όσα αρνητικά και επικίνδυνα κυκλοφορούν εδώ μέσα.

Διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση

Η πρόσβαση στο Διαδίκτυο σήμερα δεν είναι ακίνδυνη, ανεξάρτητα από τον τρόπο χρήσης των υπηρεσιών του. Υπάρχουν κακόβουλοι χρήστες και αρκετές δυνατότητες πρόκλησης ζημιών, τόσο στο επίπεδο του χρησιμοποιούμενου λογισμικού και υλικού, όσο και σε προσωπικό επίπεδο.

Ο κύριος κίνδυνος πρόκλησης ζημιών στο υπολογιστικό σύστημα ενός ανυποψίαστου χρήστη είναι η μόλυνση του συστήματος με κάποιον ιό. Μπορεί να καταστρέψει αρχεία ή και ολόκληρο το σκληρό δίσκο του συστήματος. Παρόμοιας δράσης είναι και ένα πρόγραμμα που αποκαλείται worm (=σκουλήκι). Άλλος κίνδυνος είναι ο Δούρειος Ίππος, ένα πρόγραμμα που ξεγελά το χρήστη του, ο οποίος χρησιμοποιώντας το νομίζει ότι εκτελεί κάποια εργασία, ενώ στην πραγματικότητα εκτελεί κάποια άλλη, συνήθως εγκατάσταση άλλων κακόβουλων προγραμμάτων.

Τι είναι η παρενόχληση στον κυβερνοχώρο

Μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού

Η παρενόχληση στον κυβερνοχώρο προκύπτει όταν παιδιά ή έφηβοι παρενοχλούνται μεταξύ τους μέσω του Διαδικτύου ή μέσω κινητών τηλεφώνων και άλλων ηλεκτρονικών τεχνολογιών. Πρόκειται δε για μια εξελισσόμενη μόδα. Οι συμπεριφορές που μπορεί να εμφανιστούν, περιλαμβάνουν:

- Αποστολή κειμένων, e-mail, ή άμεσων μηνυμάτων με κακό περιεχόμενο.
- Η δημοσίευση δυσάρεστων φωτογραφιών, μηνυμάτων ή αλλού είδους μαγνητοσκοπημένου υλικού για άλλους, σε ιστολόγια (blogs) ή άλλες ιστοσελίδες.
- Χρήση του ονόματος ξένου χρήστη με σκοπό τη διάδοση φημών και ψεμάτων για κάποιον τρίτο (κλοπή ταυτότητας).
- Νεκρές κλήσεις.
- Προσβλητικά προφορικά μηνύματα.
- Προσβλητικά γραπτά μηνύματα προς κινητά τηλέφωνα στέλνονται μέσω ιστοσελίδων, με χρήση ονομάτων και τηλεφώνων ανθρώπων που δεν έχουν καμία σχέση με το μήνυμα αυτό, αλλά καταλήγουν να κατηγορούνται ότι το έστειλαν οι ίδιοι.
- Δημιουργία ιστοσελίδων που στοχοποιούν συγκεκριμένα άτομα, καλώντας άλλους να δημοσιεύσουν μηνύματα μίσους.
- Παρέμβαση και παρενόχληση οποιασδήποτε διαδικτυακής δραστηριότητας του ατόμου

- Δημιουργία ψεύτικων διαδικτυακών προφίλ
- Είσοδος σε προσωπικούς διαδικτυακούς λογαριασμούς του ατόμου
- Αποστολή προσωπικών πληροφοριών του ατόμου σε πολλαπλούς παραλήπτες
- Αποστολή απειλητικών μηνυμάτων σε αλλά άτομα υποκρινόμενοι το άτομο που εκφοβίζεται
- Υποκίνηση τρίτων για διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση του ατόμου

Η διαφορά μεταξύ της διαδικτυακής παρακολούθησης και παρενόχλησης από τον διαδικτυακό εκφοβισμό

Στον *διαδικτυακό εκφοβισμό* παρατηρείται η συμμετοχή συνομήλικων και από τις δυο πλευρές, ή τουλάχιστον η συμμετοχή ενός ενήλικα υποκινούμενη από κάποιον ανήλικο εναντίον άλλου ανηλίκου. Στην περίπτωση που παρατηρηθεί εμπλοκή ενήλικου χρησιμοποιούνται οι όροι «*διαδικτυακή παρενόχληση*» (Cyber-Harassment) είτε η «*διαδικτυακή παρακολούθηση*» (Cyber-Stalking). Ο όρος «*διαδικτυακός εκφοβισμός*», εν αντιθέσει με την σεξουαλική παρενόχληση, δεν χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις, κατά τις οποίες ένας ενήλικας προσπαθεί να οδηγήσει ανηλίκους σε μη διαδικτυακές συναντήσεις δελεάζοντάς τους. Ωστόσο, συχνά παρατηρείται στον Διαδικτυακό εκφοβισμό η ανάμειξη ενός η περισσότερων ενήλικων, οι οποίοι ικανοποιούνται μέσα από την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση των ανήλικων θυμάτων.

Η συχνότητα των απειλών

- Η επικοινωνία πραγματοποιείται μόνο μια φορά
- Η επικοινωνία επαναλαμβάνεται με ίδιο ή διαφορετικό τρόπο
- Η επικοινωνιακή δραστηριότητα αυξάνεται
- Τρίτα άτομα εμπλέκονται στην επικοινωνία με αποτέλεσμα το άτομο να λαμβάνει μηνύματα από διαφορετικούς παραλήπτες

Αιτίες

Συχνά οι νέοι οδηγούνται στον Διαδικτυακό εκφοβισμό εξαιτίας της βίωσης έντονων συναισθημάτων όπως θυμός, απόγνωση και εκδίκηση, που μπορεί να προέρχεται τόσο από τις προβληματικές σχέσεις που υπάρχουν στο οικογενειακό περιβάλλον όσο και εξαιτίας μιας ευρύτερης κοινωνικής δυσλειτουργικότητας που παρουσιάζει το άτομο. Σε μερικές περιπτώσεις ο Διαδικτυακός εκφοβισμός αποτελεί μορφή ψυχαγωγίας στοχεύοντας στην εκδήλωση ποικίλων αντιδράσεων και στην ικανοποίηση αναγκών που σχετίζονται με την επιβολή εξουσίας και ελέγχου.

Σπανιότερα, η αποστολή μηνυμάτων σε λάθος παραλήπτες μπορεί να αποτελέσει αιτία του φαινομένου.

Η παρενόχληση είναι μέρος της ανάπτυξης

Μερικοί άνθρωποι θέλουν να πιστεύουν ότι η παρενόχληση είναι απλά μέρος της ανάπτυξης και ότι είναι ένας τρόπος να μάθουν τα παιδιά και οι νέοι να υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Ωστόσο, η παρενόχληση μπορεί να κάνει τα νέα άτομα να νιώθουν μοναχικά, δυστυχή και φοβισμένα, να αισθάνονται ανασφαλή και να πιστεύουν ότι κάτι δεν πάει καλά με αυτά. Χάνεται η εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και μπορεί να μη θέλουν να ξαναπάνε στο σχολείο. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε εκπαιδευτική αποτυχία, ανάμεσα σε άλλα προβλήματα. Επιπλέον, συνεχής, επίμονη και έντονη παρενόχληση έχει οδηγήσει σε τρομερές συνέπειες όπως η αυτοκτονία παιδιών σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Στατιστικά στοιχεία

- Περίπου 15-35% των νέων έχει πέσει θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού
- 10-20% των νέων παραδέχεται την ανάμειξή του σε διαδικτυακό εκφοβισμό
- Τα κορίτσια ενδέχεται να εμπλακούν συχνότερα από ότι τα αγόρια σε περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού
- Η πλειοψηφία των ατόμων που υφίστανται είτε ασκεί διαδικτυακό εκφοβισμό είναι ηλικίας 12-16 ετών

Είδη παρατηρητών στον Διαδικτυακό εκφοβισμό

- Όπως ακριβώς και στον σχολικό εκφοβισμό, έτσι και στον διαδικτυακό εκφοβισμό - που μπορεί να αποτελέσει προέκταση του πρώτου - καταγράφονται κυρίως δύο είδη παρατηρητών:
- Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι επιβλαβείς για το θύμα παρατηρητές, καθώς επιδοκιμάζουν την συμπεριφορά του θύτη ενισχύοντας έτσι την ένταση του εκφοβιστικού γεγονότος ή άλλοτε παρατηρούν το περιστατικό με απάθεια δίχως να σημειώνουν κάποια αντίδραση ή παρέμβαση για την καταστολή του εκφοβισμού.
 - Σε αντίθεση με την πρώτη κατηγορία, οι βοηθοί παρατηρητές αντιδρούν άμεσα και ενεργά στο συμβάν του διαδικτυακού εκφοβισμού. Παράλληλα, στοχεύουν στην κινητοποίηση περισσότερων ατόμων για την καταπολέμηση του διαδικτυακού εκφοβισμού.

Οι θύτες

Οι εκφοβιστές τείνουν να είναι άτομα με έντονη αντικοινωνική συμπεριφορά, επιρρεπή στο αλκοόλ και απομονωμένα από τους συνομηλίκους. Μακροπρόθεσμα αντιλαμβάνονται ότι ο εκφοβισμός δεν αποτελεί μορφή ικανοποίησης και αναγνώρισης, βιώνοντας έτσι έντονη προσωπική απογοήτευση.

Συνέπειες του διαδικτυακού εκφοβισμού

Το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού εγκυμονεί σοβαρές επιπτώσεις για την ψυχική υγεία του θύματος, αλλά και του θύτη:

- η αυτοεκτίμηση του ατόμου που υφίσταται διαδικτυακό εκφοβισμό πλήττεται έντονα τόσο ώστε σε μερικές περιπτώσεις συνδέεται με το αίσθημα της ενοχής
- Το άτομο αρχίζει να αναπαράγει αρνητικές σκέψεις και η επίδοση των κοινωνικών του ικανοτήτων μειώνεται σημαντικά
- κατά την εφηβική ηλικία η αποχή από το σχολείο και από τις παρέες των συνομηλίκων αποτελεί προσωρινό καταφύγιο
- η αυτοκτονία θεωρείται ως η μοναδική λύση στο πρόβλημα
- άτομα που δέχτηκαν έντονα διαδικτυακό εκφοβισμό ενδέχεται στο μέλλον να παρουσιάσουν μεγαλύτερη αστάθεια στις διαπροσωπικές τους σχέσεις συνοδευόμενη από την κοινωνική απομόνωση

Αντιμετώπιση της διαδικτυακής παρακολούθησης/παρενόχλησης και του διαδικτυακού εκφοβισμού

Είναι σημαντικό να καταλάβουμε πως μπορεί να επηρεαστεί η ψυχολογική ανάπτυξη ενός ατόμου στο μέλλον εάν πέσει θύμα τέτοιας συμπεριφοράς, αλλά και πως μπορούμε να περιορίσουμε την εξάπλωση της διαδικτυακής βίας. Θα λέγαμε πως ο καλύτερος τρόπος είναι η εκπαίδευση σε

θέματα επικοινωνίας και διαδραστικότητας. Τα παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν πως μπορούν να προφυλαχθούν από ανεπιθύμητα άτομα, πως μπορούν να μπλοκάρουν και να διαγράψουν συνομιλητές οι οποίοι τα ενοχλούν συστηματικά, αλλά και πως μπορούν να προστατεύσουν τα προσωπικά τους στοιχεία. Η πρόληψη είναι η καλύτερη αντιμετώπιση και σε αυτή την περίπτωση. Ήδη έχουν αρχίσει να δημιουργούνται πυρήνες ενημέρωσης γύρω από τέτοια θέματα στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών. Φυσικά, δεν πρέπει να φτάσουμε ούτε στο άλλο άκρο, αυτό της διαδικτυακής απομόνωσης, όπου κάποιος αποφεύγει εντελώς τις ευκολίες του διαδικτύου απλά και μόνο από φόβο μη τυχόν του συμβεί τίποτε. Το διαδίκτυο δεν είναι μπαμπούλας και σίγουρα δεν εγκυμονεί περισσότερους κινδύνους από την ζωή εκτός διαδικτύου. Απλά τυχαίνει να είμαστε λιγότερο εξοικειωμένοι για το πως μπορούμε να προφυλαχθούμε από τα όσα αρνητικά και επικίνδυνα κυκλοφορούν στο διαδύκτιο.

Αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού

Μέτρα Προστασίας

- Δεν δίνουμε προσωπικά δεδομένα σε κανέναν εφόσον δεν τον γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά.
- Διαβάζουμε πάντα τους όρους χρήσεις.
- Χρήση τείχους προστασίας (firewall)
- Χρήση λογισμικού προστασίας ενάντια σε ιούς και προγράμματα κατασκοπείας (spyware)
- Συνεχής ενημέρωση των χρηστών
- Πάντα να είμαστε επιφυλακτικοί.
- Να αγνοούμε ενοχλητικά μηνύματα, σε περίπτωση ωστόσο απειλών συνιστάται αναφορά των μηνυμάτων και λήψη προληπτικών μέτρων .
- Να διαγράφουμε φίλους που δεν γνωρίζουμε στην πραγματική μας ζωή.
- Να αποκλείουμε τον αποστολέα που στέλνει απειλητικά ή ενοχλητικά μηνύματα
- Προειδοποίηση του αποστολέα
- Να αναφέρουμε το περιστατικό στην Αστυνομία ή σε κάποια αρμόδια υπηρεσία Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος
- Να ενημερώνουμε τους γονείς μας εάν κάποιος μας παρενοχλεί και να κάνουμε καταγγελία στον ιστοχώρο που κινούμαστε.
- Να μη δίνουμε σε κανέναν, ακόμα και στον καλύτερό σου φίλο, τον κωδικό πρόσβασης μας στο Διαδίκτυο. Τα μόνα άτομα που θα πρέπει να γνωρίζουν τον κωδικό είναι οι γονείς.
- Να μην απαντάμε σε ηλεκτρονικά μηνύματα που μας κάνουν να αισθανόμαστε «άβολα». Σε περίπτωση που λάβουμε ένα τέτοιο μήνυμα, να μη διστάσουμε να το πούμε στους γονείς μας ή σε κάποιο πρόσωπο που εμπιστευόμαστε.
- Αν αισθανόμαστε άβολα την ώρα που συνομιλούμε μέσω chatroom να διακόψουμε αμέσως τη συνομιλία.

- Να αποφεύγουμε να στέλνουμε τη φωτογραφία και τα προσωπικά στοιχεία μας μέσω διαδικτύου σε άγνωστο.
- Να σκεφτόμαστε πολύ καλά πριν αποφασίσουμε να συναντηθούμε με κάποιο άτομο που γνωρίσαμε στο διαδίκτυο. Να ζητάμε την άποψη των γονιών μας σχετικά με αυτό το θέμα.
- Σε περίπτωση που αποφασίσουμε να συναντηθούμε με το «διαδικτυακό μας φίλο», να ενημερώνουμε τους γονείς μας ή κάποιο άτομο που εμπιστευόμαστε και να φροντίσουμε αυτή η συνάντηση να γίνει σε δημόσιο χώρο.
- Να αναπτύξουμε κριτική διάθεση σε ό,τι διαβάζουμε στο Διαδίκτυο. Να μην εμπιστευόμαστε αμέσως ό,τι δούμε στο Internet.

Ποιοι μπορούν να βοηθήσουν στην καταπολέμηση της διαδικτυακής βίας

Μέσω του Προγράμματος Daphne III χρηματοδοτούνται δράσεις για την καταπολέμηση της διαδικτυακής βίας και εκφοβισμού. Στην πρόταση για σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» προβλέπονται ρυθμίσεις για ανάπτυξη κέντρων Safer Internet στα κράτη μέλη καθώς και υποστηρικτικές υπηρεσίες για τον χειρισμό υποθέσεων διακίνησης πορνογραφικού περιεχομένου. Υπάρχουν κέντρα ενημέρωσης και εκπαίδευσης παιδιών για θέματα διαδικτύου ενώ αξίζει να αναφερθεί και η ελληνική ιστοσελίδα saferinternet.gr που προσπαθεί να ενημερώσει μικρούς και μεγάλους για τους τρόπους με τους οποίους πρέπει να κινούνται στο διαδίκτυο ώστε να παραμένουν ασφαλείς.

Πού μπορούν να ζητήσουν βοήθεια οι γονείς και τα παιδιά

Το δίκτυο γραμμών βοήθειας «INHOPE» επικεντρώνεται στον εντοπισμό παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο. Σε πολλές χώρες το ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό θεωρείται παράνομο και, κατά συνέπεια, καταγγέλλεται σε αυτές τις γραμμές. Επιπλέον, το δίκτυο «INHOPE» έχει θεμελιώσει νόμιμες και επίσημες διαδικασίες για την καταγγελία των εν λόγω περιστατικών στους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς.

Στην Ελλάδα, ο Εθνικός Εκπρόσωπος του «INHOPE» είναι η ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας για καταγγελίες τέτοιων προβλημάτων «Safeline».

Η «SafeLine» δέχεται καταγγελίες για ιστοχώρους (websites) ή υπηρεσίες νέων (newsgroups) που περιέχουν:

- Εικόνες κακομεταχείρισης των παιδιών, οπουδήποτε στον κόσμο.
- Ρατσιστικό και ξενοφοβικό περιεχόμενο που, κατά την άποψή σας, παραβαίνει την ελληνική νομοθεσία.
- Άλλο περιεχόμενο παράνομο, κατά την άποψή σας.

Εθισμός στο διαδίκτυο

Είναι μια νέα μορφή εξάρτησης όπου δεν μπορούμε να σταματήσουμε να είμαστε στο διαδίκτυο. Μέσα από τον εθισμό:

- Υπάρχει επιθυμία όλο και περισσότερο να είμαστε στο διαδίκτυο.
- Υπάρχει νευρική κατάσταση.
- Λέμε ψέματα στην οικογένειά μας και στους φίλους μας.
- Παραμελούμε τις υποχρεώσεις μας
- Αλλαγή και τροποποίηση των ενδιαφερόντων μας και των πραγμάτων που μας ικανοποιούν.

Ο εθισμός των νέων στο διαδίκτυο αποτελεί υπαρκτό φαινόμενο στην ελληνική κοινωνία, με συνέπεια ο εξαρτημένος να παρουσιάζει διαταραχές όπως:

- χαμηλό βαθμό αυτοεκτίμησης
- αίσθηση μοναξιάς
- έλλειψη κοινωνικής συμπεριφοράς
- αλλαγή της προσωπικότητάς του

«Ο εθισμός στο διαδίκτυο αποτελεί σοβαρή ψυχική διαταραχή, η οποία συνοδεύεται σε υψηλό ποσοστό, από άλλες ψυχικές διαταραχές. Η δημιουργία εξειδικευμένων θεραπευτικών δομών φιλικών προς τους εφήβους, οι οποίες θα παρέχουν αποτελεσματική θεραπεία στη συγκεκριμένη διαταραχή, κρίνεται απαραίτητη.»

Συνέπειες εθισμού

- Διαταραχή διαπροσωπικών σχέσεων.
- Ταύτιση με λανθασμένα πρότυπα.
- Εικονική πραγματικότητα.
- Κατάθλιψη.
- Μειωμένη αυτοεκτίμηση.
- Παραμέληση κοινωνικών-μαθητικών δραστηριοτήτων.
- Ξαφνική σχολική αποτυχία (μείωση επιδόσεων-απουσίες).

- Αλλαγή συμπεριφοράς.
- Αίσθηση μοναξιάς.
- Έλλειψη κρίσης και προσωπικής άποψης.
- Αλλοτρίωση ανθρώπινων σχέσεων.

Σωματικές επιπτώσεις

- Διατροφικές διαταραχές(δεν τρώμε σωστά και υγιεινά).
- Διαταραχές του ύπνου (μείωση, αλλαγή ωρών ύπνου).
- Παθήσεις που έχουν με τον σκελετό του παιδιού- εφήβου.
- Μείωση και παύση αθλητικής δραστηριότητας.
- Παχυσαρκία.
- Ξηρά μάτια, ημικρανίες.
- Παραμέληση υγιεινής και εμφάνισης.

Οι ψυχικές διαταραχές των εφήβων από το διαδίκτυο

- Τα διαδικτυακά παιχνίδια είναι πρώτα στον εθισμό των εφήβων.
- Μάστιγα ο διαδικτυακός τζόγος που συνοδεύεται από την χρήση αλκοόλ.
- Παιδιά με περισσότερες από 11 ώρες στο ίντερνετ παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές.

Έφηβοι εθισμένοι στα διαδικτυακά παιχνίδια

Εθισμένοι στα διαδικτυακά παιχνίδια αποδείχτηκαν σε ποσοστό 95% οι έφηβοι που επισκέφθηκαν το ιατρείο για τον εθισμό στο διαδίκτυο από τον Οκτώβριο του 2008 ως τον Απρίλιο του 2010. Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι 50% του δείγματος παρουσίασαν συννοσηρότητα με ψυχικές διαταραχές.

Τα στοιχεία αυτά παρουσιάστηκαν στο συνέδριο από τον ψυχίατρο παιδιών και αφορούν μικρό δείγμα 43 εφήβων (39 αγόρια και 4 κορίτσια). Οι έξι από τους εφήβους με διαταραχή εθισμού στο διαδίκτυο και συννοσηρότητα με άλλη ψυχική διαταραχή υποβλήθηκαν σε ενδονοσοκομειακή θεραπεία. Οι υπόλοιποι 37 ακολούθησαν θεραπεία εκτός νοσοκομείου .

Πηγές

tovima.gr
kathimerini.gr
ethnos.gr
el.wikipedia.org

Βία και ρατσισμός

Συντακτική ομάδα

Άννα Σαρρή

Αναστασία Στεφανίδου

Αλίκη Τζιτζινικά

Ιουλία Χρίστογλου

Θεοδώρα Χριστοδουλίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Τι είναι ο ρατσισμός;

Ιστορική αναδρομή

Ρατσισμός και βία στην Ελλάδα

Επίπεδα και μορφές ρατσισμού

Αίτια ρατσισμού

Συνέπειες ρατσισμού

Προτάσεις για αντιμετώπιση του ρατσισμού

Γεγονότα

Έρευνα

Εισαγωγή

Η ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης, οι σπουδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στα μέσα επικοινωνίας και συγκοινωνίας, η διάδοση της γνώσης και η ορθολογιστική οργάνωση της σύγχρονης ζωής είναι γεγονότα που προωθούν το σύγχρονο πολιτισμό. Παράλληλα, οι σχέσεις ανάμεσα στα έθνη που έγιναν πιο στενές και η συγκρότηση υπερεθνικών κοινοτήτων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγου χάρη, δηλώνουν τη συμφιλίωση των λαών ή τουλάχιστον, τη συνεργασία τους. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες είναι κάπως παράδοξο να παρουσιάζεται και να εντείνεται το φαινόμενο του ρατσισμού, που όχι μόνο δεν προωθεί το πολιτισμό, αλλά αντίθετα τον γυρίζει πολλά χρόνια πίσω.

Τι είναι ο ρατσισμός;

Ο **ρατσισμός** είναι το κοινωνικό φαινόμενο που αναπτύσσεται με σύνδεσμο συγκεκριμένα γνωρίσματα (traits), όπως π.χ. εθνικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά κ.λπ., προκειμένου να αναγάγει μια ομάδα αντίστοιχα (κοινωνική, φυλετική, θρησκευτική), ως υπέρτερη άλλων. Το πιο συνηθισμένο είδος ρατσισμού, και αυτό που έχει δώσει την αρχική ονομασία στην λέξη (εκ της ιταλικής ("ράτσα") razza = φυλή), είναι ο φυλετικός ρατσισμός.

Οι φυλετικοί ρατσιστές πιστεύουν σε βιολογικές διαφορές μεταξύ των φυλών, βάσει των οποίων και προσδιορίζουν αυτές σε ανώτερες και κατώτερες. Έτσι, με την θεωρία αυτή υποστηρίζουν ότι η φυλή με συγκεκριμένα (ανώτερα) εξωτερικά ή ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά, έχει το δικαίωμα να θεωρεί την ίδια ανώτερη από τις άλλες. **Δεν θα μπορούσαμε να ήμασταν όλοι οι ίδιοι γιατί τότε ο κόσμος θα ήταν μονότονος και απαίσιος.** Ρατσισμός είναι να θεωρούμε κάποιους ανθρώπους ως κατώτερους ή ακόμη και άξιους περιφρόνησης, λόγω της φυλετικής ή εθνικής τους καταγωγής, της θρησκευτικής τους πίστης ή κάποιου άλλου ιδιαίτερου χαρακτηριστικού ποτ τους κάνει διαφορετικούς από εμάς. Είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο. Ρατσισμός σημαίνει καχυποψία ακόμα και περιφρόνηση απέναντι στα άτομα που έχουν διαφορετικά φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά από ότι οι άλλοι άνθρωποι. Η λέξη αυτή χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις πράξεις μιας ομάδας ανθρώπων εναντίον μίας άλλης ομάδας. Σήμερα βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα και παρόλο του ότι έχει προχωρήσει ο πολιτισμός εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων: από διαφορετικές φυλές, εκμετάλλευση ξένων ανθρώπων που έχουν διαφορετική θρησκεία, που είναι ναρκομανείς, αποφυλακισμένοι και που έχουν διάφορες ασθένειες π.χ. AIDS. Ωστόσο, υπάρχει ένα πρόβλημα στο ότι ο όρος «ρατσισμός» προϋποθέτει την ύπαρξη διαφορετικών «φυλών». Τα τελευταία χρόνια, έχει διαπιστωθεί ότι «φυλή»

είναι, στην πραγματικότητα, ένα κοινωνικό κατασκεύασμα και ότι είναι αδύνατον να κατατάξεις τους ανθρώπους σύμφωνα με οποιαδήποτε άλλη κατηγορία εκτός εκείνης του «ανθρώπινου όντος». Ως εκ τούτου, ο ρατσισμός υπάρχει ακόμη και αν "φυλή" δεν υπάρχει.

Γενικά ο ρατσισμός θεωρείται κάτι περισσότερο από τη φυλετική προκατάληψη (race prejudice). Η τυπική θεωρία του σε σύγχρονες αναζητήσεις και σχετικές έρευνες, έχει τις ρίζες της στο πολυθρύλητο έργο του Ζοζέφ Αρτύρ ντε Γκομπινώ (Joseph Arthur De Gobineau): "Essai sur l' inégalité des races humaines" (Δοκίμιο επί της ανισότητας των ανθρωπίνων φυλών), που δημοσιεύτηκε το 1853 και κυριολεκτικά αποτέλεσε τη θεωρητική κάλυψη και "ευλογία" των αποικιοκρατών. Ο πλέον εξέχων σύγχρονος υποστηρικτής του δόγματος αυτού, κατά τον 20ο αιώνα, θεωρείται ο Βρετανός δημοσιολόγος (πολιτογραφήθηκε Γερμανός το 1916), Χιούστον Στιούαρτ Τσάμπερλεν (Houston Stewart Chamberlain).

- Σύγχρονος ορισμός

Σήμερα έχουμε δώσει έναν σύγχρονο ορισμό στη λέξη ρατσισμός. Χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις πράξεις μιας ομάδας ανθρώπων εναντίον μίας άλλης ομάδας. Έτσι, οι ρατσιστές υποστηρίζουν την διαφορετικότητα των φυλών. Επίσης, οι φυλετικοί ρατσιστές θεωρούν μία συγκεκριμένη ομοιογενή ομάδα ανθρώπων ως ανώτερη, π.χ. θεωρούν τους "λευκούς" ανθρώπους ανώτερους από τους "μαύρους". Ο ρατσισμός θεωρείται παραβίαση του θεμελιώδους δικαιώματος του ανθρώπου στην ισότητα στους τομείς της εργασίας, της πολιτικής, της οικονομίας και άλλων παραγόντων της καθημερινότητας.

Από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα ρατσισμού αποτελούν οι πεποιθήσεις του Αδόλφου Χίτλερ, ο οποίος πίστευε ότι η ξανθή Άρεια φυλή (άνθρωποι που κατάγονται από τη φυλή των Αρείων) έχει δικαίωμα να κυριαρχεί στον πλανήτη, εις βάρος όλων των άλλων.

Παραδείγματα ατόμων κατά του ρατσισμού είναι ο Νέλσον Μαντέλα και ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ που έκαναν αγώνα κατά του ρατσισμού χωρίς την χρήση βίας.

Τέτοιες πεποιθήσεις έχουν αποδειχτεί λανθασμένες από επιστημονική και ανθρωπολογική έρευνα, η οποία αποδεικνύει πώς όλοι οι άνθρωποι έχουν τον ίδιο πρόγονο, με αποτέλεσμα να έχουν τις ίδιες νοητικές και φυσιολογικές ικανότητες.

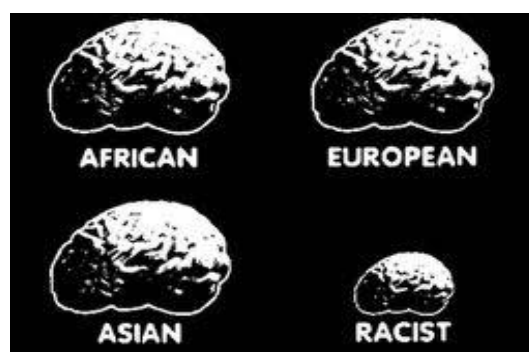
Ιστορική ανάδρομη

Αρκεί να θυμηθούμε μερικά πολύ χαρακτηριστικά παραδείγματα από την ιστορία: οι δούλοι στην αρχαιότητα θεωρούνταν πράγμα και τ' αφεντικά τους μπορούσαν να τους χρησιμοποιήσουν κατά το δοκούν. Οι Σπαρτιάτες έριχναν στον Καιάδα τα ανάπηρα και καχεκτικά παιδιά, γιατί δεν θα «χαλούσαν» την εικόνα του ανίκητου στρατού τους. Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η

γνωστή αντίληψη των αρχαίων Ελλήνων περί της ανωτερότητας τους σε σχέση με τους άλλους λαούς που εκφραζόταν με τη ρήση «πας μη Έλλην βάρβαρος». Η στάση τους αυτή συνδέεται οπωσδήποτε με την ιδιαίτερη οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ανάπτυξη της εποχής, η οποία τους έκανε να υπερέχουν έναντι των άλλων γειτονικών λαών. Αυτή τη στενή σχέση συνθηκών εποχής με εκδηλώσεις ρατσισμού επιβεβαιώνεται και από άλλα ιστορικά παραδείγματα. Για παράδειγμα, οι σκληροί και βίαιοι διωγμοί των χριστιανών από τους ειδωλολάτρες, κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, όπως επίσης, λίγο αργότερα, των αιρετικών και των εθνικών από τους χριστιανούς, , ήταν απότοκος των συνθηκών της κάθε εποχής. Μπορούμε επίσης να αναφέρουμε την επαίσχυντη εκμετάλλευση των ιθαγενών (Ινδιάνων, Αφρικανών κ.λπ) από τους αποικιοκράτες, που τους αντιμετώπισαν ρατσιστικά και εφάρμοσαν σκληρότατες πρακτικές εναντίον τους. Από τα παραδείγματα, λοιπόν, αυτά, αλλά και πολλά άλλα, μπορούμε να καταλήξουμε γενικά στο συμπέρασμα ότι ο ρατσισμός, ιστορικά, εμφανίζεται ως ένα ιδεολόγημα για να «δικαιολογήσουν», να εδραιώσουν και να διαωνίσουν την κυριαρχία τους οι εκάστοτε «ισχυροί».

Ρατσισμός και Βία στην Ελλάδα

« Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ρατσισμός». Μια φράση που την ακούμε συνέχεια. Μοιάζει με την παραληρηματική προσπάθεια του αρρώστου να πείσει τον εαυτό του ότι είναι καλά: "Είμαι καλά, είμαι καλά". Δυστυχώς στην Ελλάδα υπάρχει ρατσισμός. Και τα επικείμενα προεδρικά διατάγματα, που αφορούν στο καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα, το επιβεβαιώνουν.

- Ο ρατσισμός με αριθμούς (έρευνα)

Πρόσφατη έρευνα που διενήργησε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ) της ΓΣΕΕ δείχνει ότι οι φοιτητές στην πλειονότητά τους έχουν θετική στάση απέναντι στους μετανάστες που ζουν στη χώρα μας και θα ήθελαν η κοινωνία να τους

Οι νέοι για τους μετανάστες					
	1	2	3	4	5
Οι μετανάστες δεν πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους γηγενείς	22,3%	27,7%	27,7%	14,6%	7,7%
Η κοινωνία πρέπει να φροντίζει όλα τα μέλη της, άσχετα με την καταγωγή τους	3,3%	8,4%	12,1%	41,0%	35,2%
Στην Ελλάδα οι μετανάστες υφίστανται κοινωνικό ρατσισμό	3,7%	4,8%	11,9%	42,7%	37,0%
Κάθε κράτος πρέπει να φροντίζει μόνο τους υπηκόους του	31,8%	36,6%	17,2%	7,9%	6,6%
Πιστεύω ότι ένα κράτος δεν έχει καμία υποχρέωση έναντι των μεταναστών που ζουν σε αυτό	31,9%	43,0%	16,7%	4,8%	3,7%
Όταν οι γηγενείς έχουν προβλήματα επιβίωσης, είναι υπερβολή να ασχολούμαστε με τους μετανάστες	13,9%	35,9%	27,5%	12,8%	9,9%
Οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας	11,3%	23,6%	36,9%	20,1%	8,0%
Οι μετανάστες ποτέ δεν θα μπορέσουν να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία	10,3%	29,5%	32,1%	20,7%	7,4%
Οι μετανάστες ευθύνονται για την ανεργία των γηγενών	15,8%	33,3%	30,8%	16,1%	4,0%
Οι πρώτοι που πλήττονται από τις οικονομικές κρίσεις είναι οι μετανάστες	9,5%	28,1%	32,1%	21,9%	8,4%

Πηγή: Κέντρο Ευρωπαϊκής Πολιτικής (ΚΑΜΕΠ)/ΓΣΕΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

1 Διαφωνώ απολύτως 2 Διαφωνώ 3 Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ 4 Συμφωνώ 5 Συμφωνώ απολύτως

αποδέχεται και να τους φροντίζει ισότιμα, όπως και τους Έλληνες. Η έρευνα ολοκληρώθηκε στις αρχές Ιανουαρίου και είχε στόχο να καταγράψει τη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Το πρώτο σκέλος της έρευνας επιχειρεί να αναδείξει τις απόψεις μιας συγκεκριμένης κατηγορίας νέων, των φοιτητών, απέναντι στους μετανάστες που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας.

Το 50% των ερωτηθέντων θεωρεί πως οι μετανάστες πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους γηγενείς. Το 76,2% πιστεύει πως η κοινωνία πρέπει να φροντίζει όλα τα μέλη της, άσχετα με την καταγωγή τους. Το 79,7% αναγνωρίζει πως οι μετανάστες υφίστανται κοινωνικό ρατσισμό και το 68,4% πως βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο. Το 74,9% διαφωνεί με την άποψη πως ένα κράτος δεν έχει καμία υποχρέωση απέναντι στους μετανάστες που ζουν σε αυτό. Το 34,9% των φοιτητών διαφωνεί με την άποψη ότι οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας, ενώ το 28,1% συμφωνεί. Ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 36,9% έχει ουδέτερη στάση, αφού ούτε διαφωνεί ούτε συμφωνεί.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το 49,1% των ερωτηθέντων διαφωνεί με την άποψη ότι οι ξένοι ευθύνονται για την ανεργία των ντόπιων και μόνο το 20,1% συμφωνεί.

Από την έρευνα προέκυψε ότι θετικότερη στάση απέναντι στους μετανάστες έχουν:

- * Οι γυναίκες σε σχέση με τους άντρες.
- * Οι φοιτητές κοινωνικών επιστημών.
- * Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που ο πατέρας τους είναι επιστήμονας, ελεύθερος επαγγελματίας ή αγρότης σε σχέση με αυτούς που ο πατέρας τους είναι εργάτης ή τεχνίτης.
- * Όσο πιο αριστερά είναι ο φοιτητής τόσο αυξάνεται ο βαθμός ανοχής του απέναντι στους μετανάστες, με εξαίρεση αυτούς που τοποθετούνται στην άκρα αριστερά!

Στην Ελλάδα ο πολίτης στρέφεται κυρίως ενάντια στους μετανάστες κατηγορώντας τους για την αύξηση της ανεργίας και της εγκληματικότητας. Αγνοεί όμως το γεγονός ότι τις εργασίες που αναλαμβάνει ο μετανάστης δεν θα τις αναλάμβανε ποτέ ο ίδιος διότι τις θεωρεί 'κατώτερες', είναι

επίπονες και συνήθως χειρωνακτικές και όχι σπάνια ότι ο μετανάστης πέφτει θύμα εκμετάλλευσης από τον εργοδότη του.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι **ο εθνικισμός** με τη μορφή της ξеноφοβίας έχει σημαντικές συνέπειες. Καταρχήν ο πολίτης αποπροσανατολίζεται από τα καυτά οικονομικά προβλήματα, αφού πιστεύει ότι υπεύθυνος είναι ο ξένος, ο μετανάστης. Έτσι συμπεριφέρεται βίαια εναντίον του, τον αντιμετωπίζει ρατσιστικά, υπεροπτικά και δε διστάζει να ζητήσει την απέλασή του, έχοντας την αυταπάτη πως με τον τρόπο αυτό θα λυθούν τα προβλήματα του.

Ιδιαίτερα αυξημένη παρουσιάζεται η βιαιότητα των επιθέσεων που καταγράφηκαν, με χρήση όπλων όπως ρόπαλα, σιδηρολοστοί, γκλομπ, αλυσίδες, σιδηρογορθιές, μαχαίρια και σπασμένα μπουκάλια, ενώ έχει καταγραφεί η πανομοιότυπη χρήση μεγαλόσωμων σκύλων. Ειδική κατηγορία αποτελούν τα 15 περιστατικά, όπου συνδέεται η αστυνομική με τη ρατσιστική βία.

Το κυριότερο πρόβλημα που προέκυψε από την καταγραφή των περιστατικών είναι η αδυναμία ή απροθυμία των διοικητικών αρχών να καταγράψουν τα περιστατικά ρατσιστικής βίας και να προβούν σε επαρκή έρευνα και συλλήψεις, ή ακόμα και η αποθάρρυνση των θυμάτων ρατσιστικής βίας που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής να καταγγείλουν περιστατικά βίας στις αστυνομικές αρχές.

Στην παρέμβασή του, ο Επικεφαλής του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, Γιώργος Τσαρμπόπουλος, επισήμανε: «Αυτό που βιώνουμε σήμερα είναι η επιστροφή στη βαρβαρότητα, η απαξία της ανθρώπινης υπόστασης, η αμφισβήτηση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της ισότητας και των μη διακρίσεων, η πρόκληση προς το Κράτος Δικαίου και τη δημοκρατία από οργανωμένες ομάδες κρούσης που δρουν πλέον ως παρακράτος. Γι' αυτό και υπερασπιζόμενοι τα αυτονόητα για τους πρόσφυγες και μετανάστες (το δικαίωμα στη ζωή και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια), υπερασπιζόμαστε τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα ανθρώπινα δικαιώματα όλης της Ελληνικής κοινωνίας».

Από τη μεριά του ο πρ. Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Κωστής Παπαϊωάννου, έκρουσε των κώδωνα του κινδύνου: «Σήμερα σημαίνουμε συναγερμό γιατί η ρατσιστική βία και η νέα ναζιστική απειλή έχουν γενικευτεί και απειλούν την ίδια τη λειτουργία της δημοκρατίας. Η ρατσιστική βία δεν στρέφεται μόνο κατά των μεταναστών αλλά κατά πολλών ομάδων του πληθυσμού και κατά της συνοχής της κοινωνίας. Απευθυνόμαστε στην ελληνική κυβέρνηση και ζητάμε να αναλάβει τις ευθύνες της με πρώτη προτεραιότητα την εξάρθρωση των νεοναζιστικών κυκλωμάτων στο εσωτερικό της ΕΛ.ΑΣ.».

Ο Πρόεδρος του Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών, Μοαβία Αχμέτ, κατήγγειλε ότι δέχονται επιθέσεις τα αναγνωρισμένα σωματεία των μεταναστών, «το πιο νόμιμο κομμάτι τους, το βασικό κανάλι επικοινωνίας τους με το κράτος και την κοινωνία». Είπε επίσης πως οι μετανάστες φοβούνται πολύ, αναφέροντας ως παράδειγμα ότι η κοινότητα των Μαροκινών αναβάλλει τα μαθήματα αραβικών που γίνονταν στην Αθήνα, φοβούμενη τις επιθέσεις.

- Οι νέοι της εποχής μας και ο ρατσισμός

Είναι γεγονός ότι οι νέοι της εποχής μας δεν διακατέχονται από προκαταλήψεις και ρατσισμό τόσο όσο σε παλαιότερες εποχές. Αυτό οφείλεται σε:

1. Πιο ολοκληρωμένη και σφαιρική παιδεία.
2. Ελεύθερη και άμεση επικοινωνία μεταξύ των λαών. (π.χ τουρισμός)
3. Ιδιαίτερος χαρακτήρας των νέων. Από τη φύση τους οι νέοι είναι ανιδιοτελείς, ιδεολόγοι, ευαίσθητοι και δημοκρατικοί.
4. Πολιτιστικές ανταλλαγές, Αθλητικές συναντήσεις.
5. Καλλιέργεια πνεύματος ειρήνης, ανθρωπισμού, διεθνισμού τα τελευταία χρόνια. Διεθνείς οργανισμοί (Ο.Η.Ε, UNICEF, GREENPEACE) συμβάλλουν στην άμβλυνση των διαφορών, την απόρριψη των ρατσιστικών αντιλήψεων και στην προσέγγιση των λαών.

Επίπεδα και μορφές ρατσισμού

Είδη ρατσισμού

α. Φυλετικός ρατσισμός (ανωτερότητα της λευκής φυλής και ταυτόχρονα υποτίμηση του «άλλου», του «διαφορετικού»)

Η φυλετική προκατάληψη απέναντι στο «διαφορετικό», στο «ξένο» μπορεί να εκδηλωθεί και με:

- προφορική επίθεση
- αποφυγή του άλλου ή (αυτό)περιορισμός του σε συνοικίες (Ghetto)
- διακρίσεις, όπως στέρηση των δικαιωμάτων
- σωματική επίθεση (λιντσάρισμα)
- γενοκτονία

β. Θρησκευτικός ρατσισμός (μία θρησκεία είναι η μόνη αληθινή και πρέπει να επικρατήσει έναντι των υπολοίπων)

γ. Κοινωνικός ρατσισμός_Ο κοινωνικός ρατσισμός στρέφεται εναντίον ανίσχυρων και αδύνατων κοινωνικών ομάδων, που διαφέρουν από τους άλλους συνανθρώπους τους ως προς τον τρόπο ζωής, ως προς το θρήσκευμα, τις αντιλήψεις τους, τις ερωτικές επιλογές τους, το φύλο τους. Τέτοιες ομάδες είναι οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες, οι ναρκομανείς, οι άνεργοι, οι μετανάστες, οι φυλακισμένοι, οι τσιγγάνοι, οι γυναίκες και διάφορα άλλα περιθωριοποιημένα άτομα.

Το φαινόμενο αυτό είναι πανάρχαιο και παρουσιάστηκε στην αρχαιότητα όπου ανθούσε το δουλεμπόριο, στα νεότερα χρόνια την εποχή των ανακαλύψεων νέων χωρών και της αποικιοκρατίας όπου οι λευκοί πολιτισμένοι εξόντωσαν τους απολίτιστους «αθαγενείς» και συνεχίστηκε με τον πιο απάνθρωπο τρόπο την εποχή του φασισμού και του ναζισμού στην Ευρώπη. Αλλά και η εποχή μας δεν υστερεί σε ρατσιστική βαρβαρότητα.

δ. Εθνικός ρατσισμός (ένα έθνος είναι ανώτερο από τα άλλα)

ε. Πολιτιστικός ρατσισμός εκδηλώνεται με πολιτιστικές αξίες και πρότυπα, που προωθούν την ανωτερότητα της κυρίαρχης κουλτούρας, και υποβιβάζουν τη θέση των ατόμων, που αποτελούν φυλετικές θεωρούμενες υποδεέστερες ομάδες

Ο ρατσισμός μπορεί να υπάρχει σε διάφορα επίπεδα:

Σε προσωπικό επίπεδο: αυτό αναφέρεται σε προσωπικές στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις ενός ατόμου σχετικά με την υπεροχή της «φυλής του» και την κατωτερότητα των άλλων φυλών.

Σε διαπροσωπικό επίπεδο: αυτό αναφέρεται στη συμπεριφορά προς τους άλλους που αντανακλά την πεποίθηση της ανωτερότητας της «φυλής του».

Σε θεσμικό επίπεδο: αυτό αφορά την πάγια νομοθεσία, τα έθιμα, τις παραδόσεις και πρακτικές, οι οποίες συστηματικά ως αποτέλεσμα των φυλετικών διακρίσεων και των ανισοτήτων σε μια κοινωνία, οργανώσεις ή ιδρύματα.

Σε πολιτιστικό επίπεδο: αυτό αναφέρεται στις αξίες και τους κανόνες της κοινωνικής συμπεριφοράς που προωθούν την πολιτιστική πρακτική ενός έθνους, ως τον κανόνα και το μέτρο σύγκρισης, κρίνοντας άλλες πολιτιστικές συμπεριφορές ως υποδεέστερες.

Υπάρχει μεγάλη αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων στα οποία εκδηλώνεται ο ρατσισμός τα οποία συμπληρώνουν το ένα το άλλο ενώνονται ενεργά μεταξύ τους.

Αιτίες του ρατσισμού

Οι αιτίες του ρατσισμού δεν είναι μόνο κοινωνικές και δεν μπορούν εύκολα να αντιμετωπισθούν. Ο ρατσισμός δεν πηγάζει μόνο από κοινωνικούς παράγοντες αλλά προέρχεται και από τις ακόλουθες τέσσερις αιτίες:

1. Ενστικτώδης αντίδραση για την προστασία του είδους μας. Οι άνθρωποι συνηθίζουν να οχυρώνονται πίσω από τη δική τους οικεία εικόνα και να αισθάνονται άνετα με ανθρώπους που τους

μοιάζουν, αντιδρούν και συμπεριφέρονται σαν τους ιδίους. Έχουμε όλοι ριζωμένο βαθιά μέσα μας το ένστικτο της αυτοπροστασίας, ειδικά σε ότι αφορά την κουλτούρα μας, τα εδάφη μας, την οικογένεια μας και όλα εκείνα που ασπαζόμαστε και συνθέτουν τη ταυτότητα μας. Ο ρατσισμός λοιπόν προέρχεται από την επιθυμία μας να προστατέψουμε όλα αυτά, όπως επίσης τις ρίζες μας και την καταγωγή μας. Οτιδήποτε δεν μας μοιάζει, συνιστά απειλή και έχουμε την τάση να το εκλαμβάνουμε ως κατώτερο μας.

2.Ο φόβος της απώλειας και του εκτοπισμού. Η εμμονή μας να προστατέψουμε το είδος μας αντανακλά το φόβο της απώλειας των όσων ήδη έχουμε και μας καθιστούν αυτό που είμαστε: είτε πρόκειται για τις δουλειές μας, τη κοινωνική μας θέση, τη περιουσία μας, τη αξία μας ως άτομα, ακόμα και την ίδια μας την ύπαρξη.

3.Άγνοια. Όταν έχουμε καλύτερη γνώση των πραγμάτων, τότε ενεργούμε και καλύτερα, ειδικότερα εάν έχουμε τη διάθεση και τη δύναμη να μετατρέψουμε τη γνώση σε δράση. Αλλά αυτό που τροφοδοτεί το ρατσισμό είναι ένας φαύλος κύκλος άγνοιας του χειρότερου είδους.

4.Έλλειψη αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού. Οι πιο φανατικοί ρατσιστές είναι συνήθως εκείνοι που έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και στερούνται αγάπης πρωτίστως για τον εαυτό τους και μετά για τους συνανθρώπους τους. Ως εκ τούτου εκδηλώνουν όλα αυτά τα αρνητικά συναισθήματα απέναντι στους άλλους και ειδικότερα στους πιο ευάλωτους και αδύναμους κοινωνικά και σωματικά.

Συνεπώς, ο ρατσισμός προέρχεται από την έλλειψη αυτοεκτίμησης, την αδυναμία, τη στέρηση ευκαιριών και δυνατοτήτων και γενικότερα την αίσθηση αποτυχίας που βιώνουν πολλοί άνθρωποι.Γι αυτό ακριβώς το λόγο η εξάλειψη του ρατσισμού συνιστά εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση.

Συνέπειες του ρατσισμού

1. Παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ατομικές ελευθερίες που υποστήριξαν όλα τα φωτισμένα πνεύματα της ιστορίας. Με αυτόν τον τρόπο προσβάλλει την ανθρώπινη προσωπικότητα.
2. Περιθωριοποιούνται άτομα και ομάδες, με αποτέλεσμα να χάνει η κοινωνία ένα ιδιαίτερα σημαντικό και πολλές φορές ικανό δυναμικό, που θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη και ευημερία.
3. Επικρατεί αναξιοκρατία, κοινωνικές ανισότητες, διχόνοια, φαινόμενα που δυναμιτίζουν την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας (απώλεια κοινωνικής συνοχής, ομαλότητας).
4. Ξεσπούν συγκρούσεις, εκδηλώνονται ταραχές, κυριαρχεί η βία, που «πληγώνει» την έννοια και την αξία του πολιτισμένου ανθρώπου.
5. Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ των πλουσίων και φτωχών. Δημιουργεί άθλιες συνθήκες διαβίωσης, και οδηγεί στην ανεργία και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού. Έτσι,

πολλοί ωθούνται στην εγκληματικότητα και τα ναρκωτικά. Οι άνθρωποι χωρίζονται σε τάξεις «ισχυρών» και «αδυνάτων», «ανωτέρων» και «κατωτέρων» ανθρώπων.

6. Συντελεί στην εκμετάλλευση και την υποδούλωση των ανθρώπων και των λαών.

7. Δημιουργεί «χωριστή συμβίωση» (Απαρτχάιντ) των κατοίκων ενός κράτους.

Προτάσεις για την αντιμετώπιση του ρατσισμού

Με την παιδεία, με την μελέτη της ιστορίας, της κοινωνιολογίας αλλά και της βιολογίας οι άνθρωποι δε θα πέφτουν θύματα του ρατσισμού και θα είναι σε θέση, επιχειρηματολογώντας, να αποδεικνύουν πως οι ρατσιστικές αντιλήψεις είναι αβάσιμες και πως η ισότητα ανάμεσα στους ανθρώπους είναι αδιαμφισβήτητη. Με αυτόν τον τρόπο οι άνθρωποι θα μπορέσουν πλέον να κατανοήσουν πως κάθε λαός έχει τη δική του συνεισφορά στην ανάπτυξη του πολιτισμού. Επιτέλους θα αποκτήσουν ευαισθησία σε θέματα ελευθερίας, δημοκρατίας αλλά και δικαιοσύνης. Έτσι πιστεύοντας σε αυτές τις αξίες οι άνθρωποι δεν πρόκειται να γίνουν ποτέ ρατσιστές.

Τέλος, πρέπει να παραμερίσουν τον εγωισμό τους και να κατανοήσουν πως κάθε άνθρωπος, κάθε φυλή και κάθε έθνος έχει κάτι ξεχωριστό, ιδιαίτερο και κανείς δεν έχει το δικαίωμα να παραβιάσει την ιδιαιτερότητα αυτή. Για την ισότητα των ανθρώπων έγιναν πολλοί αγώνες και κερδήθηκαν αναμφισβήτητες νίκες όμως τα φαινόμενα ρατσισμού συνεχώς αναβιώνουν και δείχνουν πως το αίτημα για ισότιμες σχέσεις ανθρώπων και λαών για σχέσεις χωρίς διακρίσεις και αδικίες παραμένει πάντα ανοιχτό και επίκαιρο.

Είναι καιρός να ευαισθητοποιηθούμε, να βοηθήσουμε έμπρακτα και να δράσουμε όλοι γρήγορα, ώστε να συμβάλουμε στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και την εξάλειψή του. Η νέα γενιά θα πρέπει να βοηθήσει όσο μπορεί για να γίνει σωστό παράδειγμα για όλους. Είναι υποχρέωσή μας να βοηθήσουμε έτσι ώστε κάθε άνθρωπος να ζει ελεύθερος σε μία κοινωνία που δε θα υπάρχουν διακρίσεις και ο ρατσισμός. Γιατί όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαιώματα, γιατί όλοι είναι ίσοι.

Γεγονότα

- *«Νεαρή Ελληνίδα είναι θύμα ψυχολογικής βίας και ρατσισμού στο σχολείο της»*

Προβλήματα τόσο από τον διευθυντή του σχολείου που φοιτά, όσο και από συμμαθητές της αντιμετώπιζε 25χρονη τρανσέξουαλ. Όπως αναφέρει το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών Ατόμων, έπεσε θύμα εκφοβισμού, ρατσιστικών σχολίων και σωματικής βίας. Όπως καταγγέλλεται μάλιστα, την περιέλουσαν με εύφλεκτο υλικό, προσπαθώντας να την κάψουν. Η ίδια δηλώνει ότι

είχε σκεφτεί ακόμα και το ενδεχόμενο της αυτοκτονίας, κάτι που -όπως λέει- πιθανώς θα είχε κάνει αν δεν είχε τη στήριξη μιας φιλόλογου. Το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ) καταγγέλλει ότι στην αρχή του σχολικού έτους 2011-2012, η 25χρονη τρανς Α., στην προσπάθειά της να εγγραφεί σε εσπερινό σχολείο της Αττικής για να ολοκληρώσει τις σπουδές της, αντιμετώπισε προβλήματα με τη διεύθυνση του σχολείου. Όταν προσκόμισε έγγραφο στο οποίο -επειδή δεν έχει κάνει επέμβαση επαναπροσδιορισμού- αναγράφονται τα αντρικά της στοιχεία, τα οποία δε συμφωνούσαν με την εμφάνιση και το κοινωνικό της φύλο, η αντίδραση του διευθυντή ήταν: «Για τον αδερφό σου πρόκειται.» Όταν η τρανς κοπέλα τού απάντησε ότι πρόκειται για την ίδια, εκείνος απέφυγε να την εγγράψει, λέγοντάς της ότι έχει πρόβλημα με την εμφάνισή της και ότι αφού γεννήθηκε αγόρι, τότε είναι αγόρι. Πρόσθεσε, μάλιστα, ότι στο «δικό του» σχολείο δεν γίνονται δεκτές τέτοιες καταστάσεις. Για να απαλλαγεί από την παρουσία της την πίεζε να αλλάξει σχολικό περιβάλλον, προτείνοντάς της αρχικά να πάει σε σχολείο δεύτερης ευκαιρίας. Όταν η Α. δεν το δέχτηκε, της πρότεινε να μην προσέρχεται στο χώρο του σχολείου και της ζήτησε να προσέλθει μόνο κατά στη διεξαγωγή των εξετάσεων του Ιουνίου, κάτι που η τρανς κοπέλα αρνήθηκε να κάνει. Το ΣΥΔ καταγγέλλει ότι ο διευθυντής του σχολείου σε κάθε ευκαιρία δημιουργούσε κλίμα εκφοβισμού και αποκλεισμού, χρησιμοποιούσε μειωτικές εκφράσεις, εξαπέλυε έμμεσες απειλές, της έδινε αποβολές, ενώ χρησιμοποίησε και σωματική βία εναντίον της. «Αν επιθυμώ να το τραβήξω, έχω τη δυνατότητα να σε κάνω να μην μπορείς να σταθείς σε κανένα άλλο σχολείο» της είπε. Έτσι, η Α. εξαναγκάστηκε να πηγαίνει στο σχολείο ντυμένη ως αγόρι, με αποτέλεσμα να αρχίσουν τα παιδιά να την χλευάζουν λέγοντας της: «Η Α. ξαναέγινε αγόρι». Η Α. άρχισε να υφίσταται τον χλευασμό, τις ύβρεις, τις απειλές, ακόμα και τις ακραίες βιαιοπραγίες μιας ομάδας παιδιών που της πετούσαν αντικείμενα όπως πέτρες και μπουκάλια. Έφτασαν, μάλιστα, στο σημείο να την περιλούσουν με εύφλεκτο υλικό, απειλώντας να την κάψουν. Αυτά τα περιστατικά σημειώνονταν εντός κι εκτός σχολείου, παρουσία ή απουσία των καθηγητών. Όταν τα περιστατικά αυτά επισημάνθηκαν στη διεύθυνση του σχολείου, η απάντηση ήταν ότι επρόκειτο για προσωπικές διαφορές και «πειράγματα» και ότι η ευθύνη είναι της Α., επειδή «προκαλεί με την εμφάνιση και τη συμπεριφορά της».

Η ίδια η Α. δηλώνει ότι δεν μπορούσε να βρει συμπαράσταση από πουθενά, ούτε από τους καθηγητές της και τονίζει ότι η μοναδική καθηγήτρια που της συμπαραστάθηκε και την υποστήριξε ήταν μία φιλόλογος. Η φιλόλογος αυτή βρέθηκε, μάλιστα, αντιμέτωπη με Ε.Δ.Ε., στην οποία την παρέπεμψε ο διευθυντής του σχολείου. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισε, η Α. κατάφερε να πάρει βραβείο μαθητείας, ενώ εξελέγη στο πενταμελές της τάξης και στο δεκαπενταμελές του σχολείου. Είναι χαρακτηριστική μία φράση από την καταγγελία της: «η απαξιωτική συμπεριφορά του διευθυντή μου είχε κλονίσει την ψυχολογία μου και σκεφτόμουν ως λύση την αυτοκτονία. Αν δεν είχα την ψυχική στήριξη της φιλόλογου του σχολείου μας, ενδεχομένως να είχα αυτοκτονήσει».

- Δύο μετανάστες θυμούνται τί πέρασαν στην Ελλάδα... (Αθήνα 06/12/2012)

Η αφήγηση προκαλεί ρίγος, τα σημάδια σοκάρουν... Χαρακιές σε σχήμα «X» είναι τα σημάδια-ενθύμιο που άφησε στον 32χρονο Σομαλό μετανάστη Χασάν Μέκκι η επίθεση που δέχθηκε από άνδρες που κρατούσαν ελληνικές σημαίες στο κέντρο της Αθήνας. Ο Μέκκι, όπως και ο Αιγύπτιος Ουαλίντ Τάλεμπ που ξυλοκοπήθηκε από το αφεντικό του και βρέθηκε δεμένος σε ένα δέντρο, ήρθαν στην Ελλάδα ελπίζοντας σε ένα καλύτερο μέλλον. Αντί γι' αυτό βασανίστηκαν, κρατήθηκαν και τους ζητήθηκε να εγκαταλείψουν τη χώρα.

Οι δύο μετανάστες διηγούνται στο πρακτορείο Reuters τις συγκλονιστικές ιστορίες τους. Τον Αύγουστο ο 32χρονος Σομαλός Χασάν Μέκκι περπατούσε με έναν φίλο του από τη Μαυριτανία στην Αθήνα, όταν μοτοσικλετιστές με μαύρα πουκάμισα και ελληνικές σημαίες τους πλησίαζαν και άρχισαν να φωνάζουν: «Πήγαινε σπίτι σου, μαύρε». Οι άνδρες του επιτέθηκαν και τον έριξαν αναίσθητο με ένα χτύπημα στο κεφάλι. Όταν συνήλθε, ήταν καλυμμένος με αίμα. Αργότερα θα συνειδητοποιούσε ότι αυτοί που του επιτέθηκαν είχαν αφήσει στην πλάτη του χαρακιές που θύμιζαν ένα τεράστιο X. «Δεν έχω τα κατάλληλα χαρτιά, οπότε δεν μπορώ να πάω πουθενά να ζητήσω βοήθεια», λέει ο Χασάν Μέκκι, μιλώντας στο Reuters. «Δεν μπορώ να κοιμηθώ. Φοβάμαι, ίσως να με ακολουθούν και η ζωή μου να βρίσκεται τώρα σε κίνδυνο» λέει ο 32χρονος.

Δεν είναι η μοναδική περίπτωση. Ο Ουαλίντ Τάλεμπ, ο Αιγύπτιος πρόσφυγας που ξυλοκοπήθηκε από φούρναρη στη Σαλαμίνα, διηγείται στο πρακτορείο Reuters τη δική του ιστορία. Έχοντας δουλέψει για να καθαρίσει έναν φούρνο στη Σαλαμίνα, ο 29χρονος άνδρας πήγε να ζητήσει από το αφεντικό του το μισθό που δικαιούτο. Ο φούρναρης μαζί με δύο άλλα άτομα έδεσαν μία μεταλλική αλυσίδα 8 μέτρων γύρω από τον λαιμό του Τάλεμπ και τον έσυραν σε έναν στάβλο. Εκεί, μαζί με έναν ακόμα άνδρα, τον έδεσαν σε μία καρέκλα και άρχισαν να τον γρονθοκοπούν μέχρι να φτάσει στο σημείο να χάνει και να βρίσκει συνεχώς τις αισθήσεις του. Οι άνδρες έπιναν μπίρα, αναγκάζοντας και τον Τάλεμπ να πει, κοροϊδεύοντας τον επειδή είναι μουσουλμάνος. «Με έσερναν γύρω-γύρω σαν το σκύλο» είπε. «Πίστευα ότι ερχόταν το τέλος μου. Συνέχιζα να λιποθυμώ και κάθε φορά που λιποθυμούσα με χτυπούσαν με ράβδους για να με συνεφέρουν» θυμάται. Μετά από 18 βασανιστικές ώρες, ο άνδρας κατάφερε να ξεφύγει από τους διώκτες του. Ο εφιάλτης του δεν είχε τελειώσει. Παρά το γεγονός ότι το πρόσωπό του ήταν πρησμένο σε σημείο να μην αναγνωρίζεται, οι Αρχές, αφού του παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες, αποφάσισαν να τεθεί υπό κράτηση επειδή δεν είχε τα κατάλληλα έγγραφα για να μείνει στην Ελλάδα. «Πήρα τηλέφωνο κάποιους ανθρώπους όσο ήμουν στη φυλακή και έμαθα ότι το αφεντικό μου είχε ήδη αφεθεί ελεύθερο» είπε. Ο 29χρονος Αιγύπτιος εκφράζει το παράπονό του: «Με χτύπησαν, με έκλεψαν και όλοι ήταν έξω από τη φυλακή, εκτός από μένα». Τελικά, μετά από πρόταση του υπουργού Ν. Δένδια, το αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. αποφάσισε για ανθρωπιστικούς λόγους, να μην κινηθεί καμία διαδικασία απέλασης σε βάρος του υπηκόου Αιγύπτου. Αρκετοί εκτιμούν ότι η κίνηση αυτή δεν είναι αρκετή. Ο Νικήτας Κανάκης, επικεφαλής των Γιατρών του Κόσμου, επισημαίνει ότι εάν δεν τιμωρούνται οι ένοχοι,

τίποτα δεν πρόκειται να αλλάξει. «Όλοι θα πιστεύουν ότι μπορούν να κάνουν τέτοιες πράξεις και να ξεφεύγουν».

Έρευνα

Ο στόχος της έρευνας μας είναι να δούμε πως αντιδρούν οι μαθητές στη ρατσιστική βία στις μέρες μας.

Το δείγμα: Μαθητές ηλικίας 15-16 ετών του 1^{ου} Λυκείου Θέρμης.

Το ερωτηματολόγιο

Όσοι συμμετείχαν στην έρευνα είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν την απάντησή τους από μια πεντάβαθμη κλίμακα. Οι δυνατές επιλογές ήταν : Διαφωνώ Απόλυτα- Διαφωνώ- Ούτε Συμφωνώ Ούτε διαφωνώ- Συμφωνώ- Συμφωνώ απόλυτα.

Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ήταν οι παρακάτω:

1. Οι Έλληνες είναι πιο πολιτισμένοι σε σχέση με τους πολίτες άλλων χωρών.
2. Θα είχα πρόβλημα να κάνω παρέα με παιδιά από άλλες χώρες.
3. Θα ήταν καλύτερο να μην αδιαφορούμε και να επεμβαίνουμε σε περιστατικά ρατσιστικής βίας.
4. Πιστεύω πως κάποια παιδιά στο σχολείο αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους συμμαθητές τους και από τους καθηγητές λόγω της διαφορετικότητάς τους (ξένοι, με ειδικές ανάγκες).
5. Οι ξένοι θα πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες (εργασία, εκπαίδευση κ.ά.) με τους γηγενείς (ντόπιους)
6. Οι διαφυλετικοί γάμοι θα έπρεπε να είναι απαγορευμένοι.
7. Οι μετανάστες ευθύνονται κατά κύριο λόγο για την ανεργία των Ελλήνων.
8. Το κράτος θα πρέπει να φροντίζει μόνο τους πολίτες του.
9. Θα ήταν καλύτερο αν οι μετανάστες εντάσσονταν στην ελληνική κοινωνία.
10. Οι μετανάστες ευθύνονται αποκλειστικά για την αύξηση της εγκληματικότητας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1. Οι έλληνες είναι πιο πολιτισμένοι σε σχέση με τους πολίτες άλλων χωρών.	15% (14)	36,9% (34)	28,2% (26)	11,9% (11)	9,7% (9)

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2. Θα είχα πρόβλημα να κάνω παρέα με παιδιά από άλλες χώρες.	51% (47)	29,3% (27)	7,6% (7)	8,6% (8)	8,6% (8)
3. Θα ήταν καλύτερο να μην αδιαφορούμε και να επεμβαίνουμε σε περιστατικά ρατσιστικής βίας.	5,4% (5)	(0)	10,8% (10)	45,6% (42)	42,3% (39)
4. Πιστεύω πως κάποια παιδιά στο σχολείο αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους συμμαθητές και από τους καθηγητές λόγω της διαφορετικότητάς τους.	2,1% (2)	5,4% (5)	11,9% (11)	58,6% (54)	19,5% (18)
5. Οι ξένοι θα πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τους γηγενείς.	7,6% (7)	11,9% (11)	27,1% (25)	31,5% (29)	21,73% (20)
6. Οι διαφυλετικοί γάμοι θα έπρεπε να είναι απαγορευμένοι.	53,2% (49)	32,6% (30)	13,04% (12)	2,1% (2)	4,34% (4)
7. Οι μετανάστες ευθύνονται κατά κύριο λόγο για την ανεργία των ελλήνων.	21,73% (20)	30,4% (28)	30,4% (28)	11,9% (11)	6,5% (6)
8. Το κράτος θα πρέπει να φροντίζει μόνο τους πολίτες του.	28,2% (26)	42,3% (39)	10,8% (10)	14,1% (13)	4,34% (4)
9. Θα ήταν καλύτερο αν οι μετανάστες εντάσσονταν στην ελληνική κοινωνία.	8,6% (8)	22,8% (21)	36,9% (34)	25% (23)	7,6% (7)

10. Οι μετανάστες ευθύνονται αποκλειστικά για την αύξηση της εγκληματικότητας	13,04% (12)	3,26% (3)	33,6% (31)	2,1% (2)	4,34% (4)
---	-------------	-----------	------------	----------	-----------

Τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκέντρωσαν οι εξής ερωτήσεις:

- «Θα είχα πρόβλημα να κάνω παρέα με παιδιά από άλλες χώρες» όπου το 80,73% των μαθητών απάντησε «διαφωνώ/ διαφωνώ απόλυτα».
- «Πιστεύω πως κάποια παιδιά στο σχολείο αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους συμμαθητές τους και από τους καθηγητές λόγω της διαφορετικότητάς τους (ξένοι, με ειδικές ανάγκες)» το 78,26% απάντησε «συμφωνώ/ συμφωνώ απόλυτα».
- «Οι ξένοι θα πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες (εργασία, εκπαίδευση κ.ά.) με τους γηγενείς (ντόπιους)» οι μαθητές απάντησαν «συμφωνώ» με ποσοστό 53,26%.
- «το κράτος πρέπει να φροντίζει μόνο τους πολίτες του» όπου με ποσοστό 76,64% η απάντηση ήταν «διαφωνώ/ διαφωνώ απόλυτα».

Πηγές

- www.edu09.pbworks.com
- www.wikipedia.com
- www.inews.gr
- www.eniko.gr
- www.google.com
- www.blogspot.gr
- www.reocities.com
- www.slideshare.net
- www.imlarisis.gr
- www.unhcr.gr
- www.tanea.gr
- www.to-gamato.com
- www.noonz.gr

Κρατική βία

Συντακτική ομάδα

**Σταματιάδου Μαρία
Στανίτσας Αλέξανδρος
Ταμπουρά Βάσια
Τσιλογλανίδου Άλκηστις
Χατζή Ιζέλ**

Περιεχόμενα

- Οι κυριότερες μορφές κρατικής βίας;
- Πότε ασκείται κρατική βία;
- Κρατικοί Λειτουργοί
- Ένστολοι ...
- Δημόσιοι υπάλληλοι
- Παραδείγματα κρατικής βίας
- Τρόποι αντιμετώπισης και καταπολέμησης της κρατικής βίας
- Πηγές

Οι κυριότερες μορφές κρατικής βίας

Η κρατική βία αναφέρεται σε πράξεις βίας που στρέφονται από ένα κράτος εναντίον ενός άλλου κράτους ή σε πράξεις βίας από ένα κράτος εναντίον του ίδιου του λαού.

Στο φαινόμενο της κρατικής βίας που ασκείται μέσα στα πλαίσια του ίδιου του κράτους μπορεί, γενικά, να ενταχθεί οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη κρατικού λειτουργού που έχει ως αποτέλεσμα να *παραβιάζονται τα δικαιώματα των πολιτών ή να παρεμποδίζεται η άσκησή τους*.

Η κρατική βία μπορεί να είναι και *ψυχολογική* με τη μορφή λήψης μέτρων που λειτουργούν εκφοβιστικά. Τέτοιας μορφής μπορεί να θεωρηθεί η *οικονομική βία*, δηλαδή όταν η κυβέρνηση επιβάλλει δρακόντια οικονομικά μέτρα που οι πολίτες αδυνατούν να εκπληρώσουν. Επίσης, μια άλλη μορφή είναι η *φυσική βία*, που περιλαμβάνει ξυλοδαρμούς και επιθέσεις ενόπλων προς τους πολίτες.

Πότε ασκείται κρατική βία;

Κρατική βία ασκείται από το κράτος προς τους πολίτες. Ασκείται κυρίως στα αντιδημοκρατικά γεγονότα. Οι αρχές χρησιμοποιούν βία για το φόβο μη χάσουν την εξουσία. Μπορεί όμως να ασκηθεί βία και σε δημοκρατικά κράτη. Αυτό γίνεται συνήθως μέσω των σωμάτων ασφαλείας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων. Επίσης, το κράτος αναγκάζεται να ασκεί βία όταν φοβάται τους πολίτες του ή όταν απειλούνται τα συμφέροντα των ανθρώπων της εξουσίας.

Κρατικοί Λειτουργοί

1. Ένστολοι

Οι σημερινές δημοκρατικές κοινωνίες ορίζουν κάποια όργανα, τα οποία είναι υπεύθυνα για την εξασφάλιση της προστασίας των πολιτών αλλά και του κράτους γενικότερα. Τα όργανα αυτά είναι η αστυνομία, ο στρατός και τα δικαστήρια.

Ο ρόλος αυτών των οργάνων και κυρίως της αστυνομίας είναι η διατήρηση της ομαλής

λειτουργίας του πολιτεύματος. Οφείλουν να προστατεύουν την ελευθερία του ανθρώπου, να φροντίζουν για την ασφάλεια των πολιτών και για τη σύλληψη των δραστών προσπαθώντας να μην

τραυματίσουν θανάσιμα αθώους πολίτες. Διακινδυνεύουν δηλαδή τη ζωή τους για την τήρηση της τάξης και της ασφάλειας.

Παρά το γεγονός ότι η αστυνομία είναι ένα σώμα αρμόδιο για την προστασία του πολίτη, ενίοτε παρατηρείται η αυξανόμενη συμμετοχή τους σε εγκλήματα και βασανισμούς εις βάρος των πολιτών αλλά κυρίως εις βάρος των μεταναστών και των μειονοτήτων. Παρατηρούνται, δηλαδή, έκνομες ενέργειες και πρακτικές βίας με ρατσιστικό κίνητρο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ενδεικτικό παράδειγμα εκτός από την σωματική βία είναι και η παρελκυστική τακτική που ακολουθούν οι αστυνομικοί, κωλυσιεργούν δηλαδή εσκεμμένα στην διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών. Αυτό, γιατί η βία δεν είναι μόνο σωματική, λεκτική και ψυχολογική. Βία ασκεί κάποιος σε βάρος κάποιου άλλου και όταν τον εμποδίζει να ασκήσει ελεύθερα τα δικαιώματά του.

Παράγοντες που επηρεάζουν την άσκηση αστυνομικής βίας

➤ Οι ένστολοι αρκετές φορές κάνουν κατάχρηση της εξουσίας που τους έχει δοθεί από το κράτος και παρασύρονται από τα ρατσιστικά και πολιτικά τους πιστεύω. Ως αποτέλεσμα, όλο και περισσότερα περιστατικά ανάμεσα σε ένστολους και αθώους πολίτες έρχονται στο προσκήνιο

➤ Η ψυχολογική κατάσταση των ένστολων. Πολλοί άνθρωποι έχουν ψυχολογικά προβλήματα και θέλουν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του αστυνομικού

μόνο και μόνο για τα προνόμια και την εξουσία που αυτό συνεπάγεται. Τα ψυχολογικά τους προβλήματα σε συνδυασμό με τις πιέσεις που δέχονται από την εκπαίδευση και από τους ανωτέρους τους, οδηγούν τελικά στο βίαιο ξέσπασμα εναντίον των πολιτών, καθώς εκτονώνονται σε αυτούς που θεωρούν αδύναμους. Και σύμφωνα με την ψυχολογία, ο καταπιεσμένος όταν του δοθεί εξουσία γίνεται χειρότερος από τον καταπιεστή του.

➤ Έλλειψη οργάνωσης από την ηγεσία. Σε πολλές αποστολές της αστυνομίας δεν υπάρχουν οργανωμένα σχέδια με βάση τα οποία δρουν οι αστυνομικοί. Ως αποτέλεσμα πολλοί είναι αναγκασμένοι να παίρνουν πρωτοβουλίες. Οι πρωτοβουλίες αυτές όμως λαμβάνονται υπό πίεση (χρόνου, τόπου, κατάστασης κτλ.) και φυσικά δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την ψυχολογική κατάσταση και τον χαρακτήρα του ατόμου που παίρνει την πρωτοβουλία. Οι συνέπειες μπορεί να είναι καταστροφικές.

➤ Πολλοί επιδιώκουν το επάγγελμα του στρατιωτικού και του αστυνομικού για τη επαγγελματική αποκατάσταση με δεδομένη την ανεργία, Έτσι δεν έχουν πάντα τα απαραίτητα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά που απαιτούνται.

Η κοινή συνισταμένη αυτών των παραγόντων είναι η έλλειψη σωστών ψυχοτεχνικών εξετάσεων κατά την ένταξή τους στις σχολές αυτές. Τα ψυχολογικά προβλήματα δεν εντοπίζονται έγκαιρα και ως συνέπεια αυτοί οι άνθρωποι εντάσσονται, κακώς βέβαια, στο σώμα της αστυνομίας

Η οργανωμένη πολιτεία όμως είναι ο εκφραστής του κοινωνικού συνόλου. Η βία που ασκείται πάνω σε κάποιον είναι de facto κατακριτέα αλλά υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα σε έναν αστυνομικό που χτυπάει με γκλόμπ έναν πιτσιρικά και σε έναν πιτσιρικά που ρίχνει πέτρες σε έναν αστυνομικό.

Η γενίκευση δεν πρέπει να αποτελεί πυξίδα ούτε στη ζωή μας, ούτε στην κρίση μας. Καλό θα ήταν να ειπωθεί ότι δεν καταχρώνται όλα τα όργανα την εξουσία και δεν ασκούν βία έξω από τα όρια που ορίζει το Σύνταγμα και οι νόμοι. Υπάρχουν όργανα που προστατεύουν τους πολίτες και διακινδυνεύουν ακόμα και τη ζωή τους για να το πετύχουν αυτό.

Κατάχρηση εξουσίας ένστολων εις βάρος μεταναστών

Οι αρχές δεν διακρίνονται από τον ίδιο ζήλο σε ότι αφορά, την καταγραφή, την διερεύνηση και την καταπολέμηση των εγκλημάτων με ρατσιστικά κίνητρα, την θέσπιση νομοθεσίας κατά των διακρίσεων και πάνω απ' όλα την προστασία των θυμάτων. Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία αποτελεί το σημαντικότερο πεδίο δράσης. Τα ρατσιστικά περιστατικά σπανίως καταγγέλλονται στην αστυνομία. Σε αυτό συντελεί η ατιμωρησία των αστυνομικών και το κλίμα ανοχής που καλλιεργείται έναντι των δραστών ρατσιστικής βίας. Γενικότερα τα περιστατικά βίας, στα οποία εμπλέκονται αστυνομικοί, σπάνια διερευνούνται ή καταλήγουν σε δίκαιη τιμωρία. Η αστυνομία ως θύτης μένει ατιμώρητη, οπότε τα θύματα θεωρούν μάταιο να προβούν σε οποιαδήποτε καταγγελία ρατσιστικής βίας κατά αστυνομικού. Παρατηρείται ακόμα αυξανόμενη συμμετοχή ένστολων δημόσιων λειτουργών σε εγκλήματα και βασανισμούς σε βάρος μεταναστών και μειονοτήτων. Ως αποτέλεσμα έχουμε την αποτροπή της καταγγελίας. Ελάχιστα θύματα προβαίνουν σε σχετικές ενέργειες, είτε επειδή δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα, αλλά και να διαθέτουν, η καταστροφή τους είναι συχνό φαινόμενο και κατά συνέπεια θα κρατηθούν μέχρι να απελαθούν, είτε επειδή απλά δεν πιστεύουν ότι θα βρουν δικαιοσύνη. Όμως έτσι παραβλέπεται το γεγονός ότι το δημόσιο συμφέρον δίωξης και αντιμετώπισης εγκλημάτων πρέπει να υπερισχύει του δημοσίου συμφέροντος ελέγχου της παράνομης διαμονής αλλοδαπών στη χώρα.

2. Δημόσιοι υπάλληλοι

Πυρήνας μίας ομαλής λειτουργίας ενός κράτους είναι και οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους λειτουργούς της κρατικής μηχανής και των πολιτών, που καταφεύγουν σε αυτούς για την διευκόλυνση και την διεκπεραίωση των υποχρεώσεών τους. Συχνά όμως οι σχέσεις αυτές αφήνουν τις χειρότερες των εντυπώσεων, μιας που χαρακτηρίζονται από άρνηση, αδιαφορία και άσχημη συμπεριφορά των κρατικών λειτουργών.

Αιτίες :

- Προσωπικά και ψυχολογικά προβλήματα, αλλά και καθημερινές πιέσεις από τους ανωτέρους τους.
- Λόγω της αναξιοκρατίας που επικρατεί στις μέρες μας στον δημόσιο τομέα, πολλοί υπάλληλοι δεν είναι ικανοποιημένοι στη θέση στην οποία βρίσκονται γιατί δεν έχουν αξιολογηθεί και αναγνωριστεί τα προσόντα τους.
- Η γενικότερη κρατική αποδιοργάνωση.
- Οι πολίτες πολλές φορές ζητούν-απαιτούν ανέφικτα πράγματα που οι υπάλληλοι δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν
- Ο υπάλληλος συντονίζεται στην προκατάληψη που έχει ο πολίτης προς αυτόν.

Παραδείγματα κρατικής βίας

Η βία των Γερμανών στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Η Γερμανική Κρατική βία στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατά των Κοινοτήτων στην Ελλάδα υπήρξε από τις βιαιότερες στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο από τις πρώτες μέρες της κατοχής το Μάιο του 1941. Ο ελληνικός λαός γνώρισε την πιο μαύρη, τη πιο σκληρή, τη πιο αιμοβόρα κατοχή στη μακρά του ιστορία του. Ο διαμελισμός της εθνικής του υπόστασης και μοίρασμα των εδαφών της σε άλλα κράτη. Ωμή λεηλασία του εθνικού πλούτου, αρπαγή περιουσιών των πολιτών. Πείνα, γενοκτονία, ομηρία, ομαδικές εκτελέσεις. Η Ελλάδα είχε τις μεγαλύτερες αναλογικά απώλειες στο πληθυσμό της απ' όλες τις χώρες της Ευρώπης. Έχασε το 15% του πληθυσμού της.

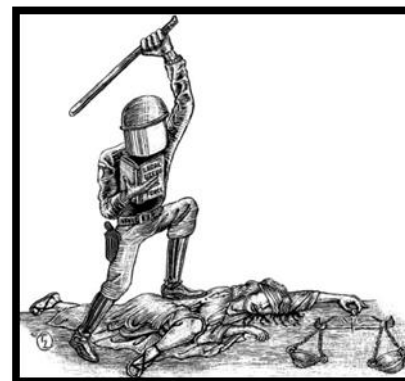
Είναι προφανές ότι το Γερμανικό Κράτος εφάρμοσε πολιτική που αποσκοπούσε στην εξόντωση σημαντικού μέρους και ουσιαστικά του συνόλου του ελληνικού πληθυσμού.

Η κρατική βία την περίοδο της Χούντας – Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου

Στις 14 Νοεμβρίου 1973 φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφάσισαν αποχή από τα μαθήματα και άρχισαν διαδηλώσεις εναντίον του βάνουστου στρατιωτικού καθεστώτος. Οι φοιτητές που αυτοαποκαλούνταν «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», οχυρώθηκαν μέσα στο κτίριο της σχολής επί της οδού Πατησίων. Οι διαδηλώσεις, τα συλλαλητήρια και οι εκδηλώσεις ενάντια στο καθεστώς της Χούντας αυξάνονται. Κυρίως στην Αθήνα αλλά και σε σημεία της επαρχίας δημιουργούνται συνθήκες εξέγερσης. Από τις 14 Νοεμβρίου μέχρι και τις 17 Νοεμβρίου (και πιο περιορισμένα μέχρι τις 18 Νοεμβρίου) στήνονται οδοφράγματα και διεξάγονται οδομαχίες μεταξύ εξεγερμένων και αστυνομίας. Στις 3 π.μ. της 17ης Νοεμβρίου αποφασίζεται από την μεταβατική κυβέρνηση η επέμβαση του στρατού και ένα από τα τρία άρματα μάχης που είχαν παραταχθεί έξω από τη σχολή, γκρεμίζει την κεντρική πύλη. Η πτώση της πύλης ακολουθήθηκε από την είσοδο μιας μονάδας ενόπλων στρατιωτών που οδήγησαν τους φοιτητές έξω από το Πολυτεχνείο. Οι αστυνομικές δυνάμεις που περιμένουν στα δυο πεζοδρόμια επιτίθενται στους φοιτητές. Πολλοί φοιτητές βρίσκουν καταφύγιο σε γειτονικές πολυκατοικίες. Ελεύθεροι σκοπευτές της αστυνομίας ανοίγουν πυρ από γειτονικές ταράτσες.

Νεότερα παραδείγματα κρατικής βίας

- Τον Νοέμβριο του 1980 δολοφονούνται από αστυνομικούς των ΜΑΤ μετά από ανελήτο ξυλοδαρμό κατά τη διάρκεια πορείας για την επέτειο του Πολυτεχνείου δύο άτομα. Η τότε κυβέρνηση αλλά και η αξιωματική αντιπολίτευση δεν αποκάλυψε καν τους ενόχους ενώ μετά την πάροδο πέντε ετών η υπόθεση παραγράφηκε.

- Τον Αύγουστο του 1985 ένας αστυνομικός πυροβολεί και σκοτώνει μια Αμερικανίδα, 22 χρόνων, μετά την άρνησή σε έλεγχο στο αυτοκίνητό της.

- Το 1985 λίγες ώρες μετά την πορεία για την επέτειο του Πολυτεχνείου πέφτει νεκρός από σφαίρα αστυνομικού στο πίσω μέρος του κρανίου, ένας 15χρονος. Λίγες μέρες μετά το Εφετείο Αθήνας με προκλητικό σκεπτικό αθώνει το δράστη! Κρίθηκε ότι ο αστυνομικός τέλεσε το αδίκημα της ανθρωποκτονίας από πρόθεση εν βρασμό ψυχής κι ενώ βρισκόταν σε κατάσταση άμυνας.

- Το 1994 ένας αστυνομικός σκοτώνει με 4 σφαίρες έναν 28χρονο γιατί δε σταμάτησε σε εξακρίβωση στοιχείων. Ο αρχιφύλακας υποστηρίζει ότι ο άνδρας κρατούσε μαχαίρι και πρόβαλε αντίσταση. Το μαχαίρι του νεαρού, που βρήκε ακαριαίο θάνατο, δεν βρέθηκε ποτέ. Πρωτόδικα ο αστυνομικός καταδικάστηκε σε δέκα χρόνια και έξι μήνες

κάθειρξη για ανθρωποκτονία από πρόθεση καθ' υπέρβαση των ορίων άμυνας. Στο Εφετείο καταδικάστηκε για πλημμέλημα σε τέσσερα χρόνια και τρεις μήνες, τα οποία εξαγόρασε πλήρως.

- Τον Οκτώβριο του 1998, ένας 17χρονος Σέρβος μαθητής πέφτει νεκρός από το όπλο ενός αστυνομικού. Ο νεαρός ήταν στην Ελλάδα σε σχολική εκδρομή και κοιτούσε με συμμαθητές του βιτρίνες καταστημάτων όταν τους κύκλωσαν αστυνομικοί που θεώρησαν ότι πρόκειται για «τσαντάκηδες». Όπως διαπιστώθηκε μετά, δεν είχε καν διαπράξει κλοπή. Την επόμενη κιόλας μέρα, η Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης με ανακοίνωσή της υποστήριζε ότι ο μαθητής και οι συμμαθητές του είχαν «ασκήσει πίεση» στον αστυνομικό με αποτέλεσμα να εκπυρσοκροτήσει τυχαία το όπλο. Δυο χρόνια αργότερα, παρά την παρουσίαση αποδεικτικών στοιχείων από ιατροδικαστές, σύμφωνα με τα οποία, ο αστυνομικός ακινητοποίησε το παιδί και πίεσε στο στήθος του το πιστόλι, οπλισμένο και απασφαλισμένο, πριν τραβήξει τη σκανδάλη, ο θάνατος του μαθητή χαρακτηρίζεται «ατύχημα» από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης που επιβάλλει στο δράστη ποινή 27 μηνών με τριετή αναστολή για «ανθρωποκτονία εξ αμελείας».

- Τον Φεβρουάριο του 2000 υπαστυνόμος πυροβολεί αυτοκίνητο στο οποίο επέβαιναν τέσσερις νέοι, επειδή, όπως είπε, τους θεώρησε ύποπτους για διακίνηση ναρκωτικών. Η σφαίρα καρφώθηκε στη σπονδυλική στήλη του 18χρονου μαθητή αφήνοντας τον παράλυτο.

- Τον Οκτώβριο του 2001 αστυφύλακας της Άμεσης Δράσης πυροβόλησε στο κεφάλι αθίγγανο 21 ετών επειδή δεν σταμάτησε σε μπλόκο. Σύμφωνα με αυτόπτη μάρτυρα, ο αστυφύλακας στάθηκε στη μέση του δρόμου με ανοιχτά τα πόδια και πυροβόλησε στο πίσω μέρος του κρανίου το νέο. Ο ίδιος ο κατηγορούμενος ανέφερε ότι... παραπάτησε και εκπυρσοκρότησε το όπλο! Πρωτόδικα του επιβλήθηκε κάθειρξη 13 ετών με αναστολή. Στο Εφετείο η ποινή μειώθηκε κατά τρία χρόνια.

Τρόποι αντιμετώπισης και καταπολέμησης της κρατικής βίας

Πρώτα από όλα τα κράτη έχουν υπογράψει διεθνείς νόμους και συμβάσεις που απαγορεύουν την άσκηση κρατικής βίας.

Λύσεις αυτού του προβλήματος θα μπορούσε να είναι :

- Η πολιτεία θα μπορούσε να επιβάλλει αυστηρούς ψυχοτεχνικούς ελέγχους ή κάποιες άλλες αυστηρές διαδικασίες επιλογής για την ένταξη των υποψηφίων ένστολων. Με αυτό

τον τρόπο θα διαπιστώσουν άμα ο υποψήφιος έχει τα απαιτούμενα προσόντα.

- Μόνο εκείνα τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας που είναι πολύ καλά εκπαιδευμένα πρέπει να εξουσιοδοτούνται για να χρησιμοποιούν τέτοιο υλικό (δακρυγόνα ή βομβίδες κρότου-λάμψης).
- Οι αστυνομικές αποκρίσεις πρέπει να περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα επιλογών, στις οποίες να συγκαταλέγεται η πιθανότητα μη επέμβασης εάν η επέμβαση ενδέχεται να αυξήσει τον κίνδυνο σύγκρουσης. Η χρήση βίας για τη διάλυση βίαιων συγκεντρώσεων πρέπει να είναι περιορισμένη και να γίνεται μόνο εάν τα άλλα μέσα παραμένουν αναποτελεσματικά ή χωρίς οποιαδήποτε προοπτική να επιτύχουν το σκοπούμενο αποτέλεσμα.
- Η αστυνομία πρέπει να χρησιμοποιεί διαμεσολάβηση και διαπραγμάτευση για να αποκλιμακώνει τις συγκρούσεις πριν καταφύγει στη χρήση βίας.
- Υιοθέτηση ενός διαδραστικού προγράμματος εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για μικρές ομάδες αστυνομικών.
- Εκπαίδευση, επίβλεψη και πειθαρχικές διαδικασίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για όλους τους αστυνομικούς, για να διασφαλιστεί ότι οι αστυνομικοί και οι αστυνομικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται με τον νόμο, με τις σχετικές πολιτικές και τους κώδικες και με την υποχρέωση να σέβονται και να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Όταν ένα κράτος έχει παραβεί τις υποχρεώσεις του, δηλαδή να σέβεται και να προστατεύει το δικαίωμα στη ζωή, το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αρχές οφείλουν να ξεκινήσουν έγκαιρη, ανεξάρτητη, αμερόληπτη και διεξοδική έρευνα. Πρέπει, όταν είναι απαραίτητο, να λαμβάνονται πειθαρχικά μέτρα και οι αστυνομικοί που ευθύνονται για αξιόποινη συμπεριφορά να οδηγούνται στη δικαιοσύνη .
- Η αστυνομία πρέπει να επικοινωνεί ενεργά με αυτούς που σχεδιάζουν ή οργανώνουν συγκεντρώσεις προκειμένου να εντοπίζουν και να ελαττώνουν τους δυνητικούς κινδύνους σύγκρουσης ή κλιμάκωσης πριν τις εκδηλώσεις.

Όσο αναφορά τους **δημοσίους υπαλλήλους**, τρόποι αντιμετώπισης είναι οι εξής:

- Αξιοκρατία: Η τοποθέτηση του κατάλληλου ανθρώπου στην κατάλληλη θέση. Κάθε άτομο θα πρέπει να αξιολογείται με βάση τις πραγματικές του ικανότητες, γεγονός που θα αυξήσει και την αποδοτικότητά του.
- Τακτικός έλεγχος και αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων
- Χρήση του διαδικτύου για την διεκπεραίωση των υποχρεώσεων των πολιτών (συμπλήρωση φορολογικών δηλώσεων, πληρωμές κτλ.) .

Πηγές :

- « Το βιβλίο της βίας» Η βία στα Μ.Μ.Ε.

Εκδόσεις Καστανιώτη

- Πάπυρος Larousse
- Αστυνομική βία στην Ελλάδα